

Ghid

«Ne revitalizăm orașul».

Varșovia - Bălți

Octombrie 2022

Autori: Jarosław Bittel
Andrzej Kuźmiński
Paweł Mentelski

Traducere: Victoria Climovici
Nicolae Moscalu

Ediție gratuită

Publicația exprimă doar opiniile autorului și nu poate fi echivalată cu poziția oficială a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia.

Proiectul este cofinanțat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia.

Manual publicat în cadrul proiectului „Revitalizarea ca oportunitate pentru impulsivarea dezvoltării socio-economice a zonelor degradate din orașele moldovenești”.

Proiectul este implementat de Fundația Terra Humana (Varșovia) și Asociația obștească «Moștenitorii» (Bălți) cu participarea Orașului și comunei Zagórz și a Bibliotecii publice municipale St. Grochowiak din Leszno.

© Ghidul “Ne revitalizăm orașul” este disponibil sub licența Creative Commons Attribution 4.0 International. Unele drepturi sunt rezervate lui Jarosław Bittel, Andrzej Kuźmiński, Paweł Mentelski și fundației TERRA HUMANA. Lucrarea a fost creată ca urmare a unui proiect polonez de cooperare pentru dezvoltare finanțat de MAE al Republicii Polone în 2022. Orice utilizare a lucrării este permisă, cu condiția păstrării informațiilor de mai sus, inclusiv a informațiilor privind licența utilizată și titularii de drepturi.

I. Scopul și domeniul de aplicare al ghidului.

Scopul ghidului este de a oferi îndrumări practice pentru elaborarea Planului de revitalizare locală, care va constitui baza pentru implementarea măsurilor de revitalizare în zonele desemnate ale orașului.

Subiectul ghidului v-a include următoarele aspecte:

1. Esența revitalizării.
2. Principiile, caracteristicile și elementele planului de revitalizare:
  - Caracterul cuprinzător al planului de revitalizare.
  - Concentrarea unui plan de revitalizare.
  - Complementaritatea proiectelor/întreprinderilor de revitalizare.
  - Punerea în aplicare a principiului parteneriatului și al participării.
  - Elemente ale unui plan de revitalizare.
3. Modalități și metode de lucru în cadrul unui plan de revitalizare.
4. Proiecte de revitalizare și complementaritatea lor – “Bune practici din Polonia și Ucraina”.

II. Esența revitalizării

Revitalizarea este un proces de scoatere din criză a zonelor degradate ale unui oraș prin intermediul unor activități cuprinzătoare, care constau din acțiuni interrelaționate, ce acoperă aspecte sociale și economice, spațial-funcționale, tehnice sau de mediu.

Este un proces, care include intervenția, în beneficiul comunității, al spațiului și economiei locale, concentrat teritorial și realizat în mod planificat și integrat prin programe de revitalizare.

Când este nevoie de un program de revitalizare? Următoarele considerații se referă la acest aspect:

- ✓ atunci când orașul nu funcționează într-un mod sustenabil;
- ✓ în cazul în care pe teritoriul orașului a fost identificată o zonă concentrată a fenomenelor sociale, economice, de mediu, tehnice, spațial-funcționale negative sau în cazul în care fenomenele de criză menționate mai sus se manifestă pe teritoriul întregului oraș;
- ✓ atunci când este necesară implementarea unor măsuri de revitalizare.

Planul de revitalizare locală (PRL) este un document operațional care indică necesitatea unor acțiuni, de regulă, în sfera socială și, în plus, în sfera spațial-funcțională, tehnică, de mediu sau economică. Punerea în aplicare a activităților ar trebui să facă posibilă eliminarea fenomenelor de criză și utilizarea potențialelor din zona de revitalizare. În consecință, v-a permite scoaterea zonei din criză, ceea ce va stimula dezvoltarea socio-economică a acesteia și va avea impact asupra întregului oraș.

Planul de revitalizare locală este un document operațional care servește administratorului - autorităților locale - pentru a pune în mișcare mecanisme și a implementa proiecte, care vizează un anumit tip de intervenție.

Planul de revitalizare se elaborează atunci când apare necesitatea pentru:

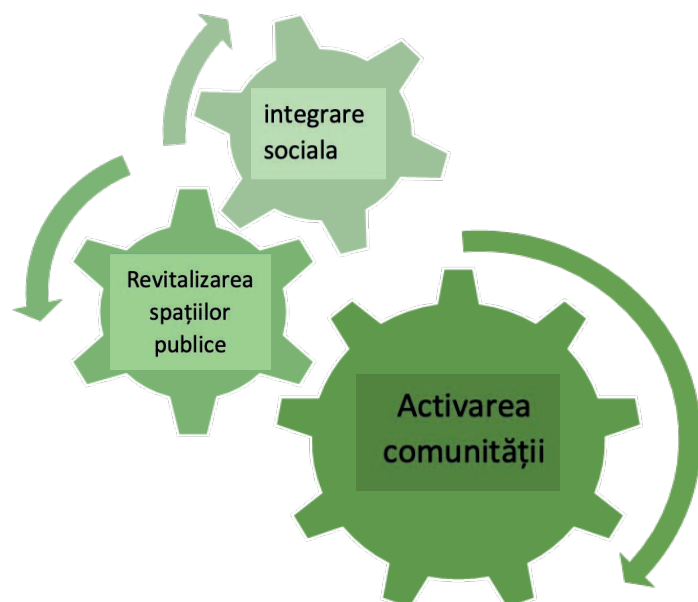
- ✓ Implementarea integrată a măsurilor de revitalizare.
- ✓ Revitalizarea socială și economică a zonelor revitalizate și, în consecință, a întregului oraș.
- ✓ Stimularea cooperării dintre cele trei sectoare.
- ✓ Concentrarea activităților de revitalizare într-o zonă de criză de importanță semnificativă pentru dezvoltarea orașului.

III. Principii, caracteristici și modalități de lucru în cadrul unui Plan de revitalizare.

Un aspect extrem de important al revitalizării este planificarea mecanismelor de integrare a activităților și întreprinderilor de revitalizare. Punerea în aplicare a acestui element se va baza pe următoarele principii:

- Complexitate.
- Complementaritate (completare) spațială.
- Complementaritate bazată pe probleme.
- Complementaritate dintre perioade.
- Complementaritate procedurală și instituțională.
- Concentrare.

Figura 1: Diagrama integrală a măsurilor de revitalizare

1. Principiul complexității - înseamnă că activitățile din programul de revitalizare locală sunt incluse într-o manieră cuprinzătoare, fără a neglija aspectul social, economic și spațial (inclusiv aspectul infrastructural, de mediu și cultural) legat atât de o anumită zonă, cât și de împrejurimile acesteia. Planul este alcătuit din diverse acțiuni menite să contribuie la o intervenție globală într-o zonă degradată. Planul exclude investițiile individuale, care nu duc la schimbări structurale în zona de revitalizare.
2. Principiul complementarității spațiale - constă în completarea lor reciprocă, luarea în considerare, la punerea în aplicare a proiectelor de revitalizare, a continuității spațiului și a relațiilor spațiale care leagă zonele de revitalizare de restul orașului. Este important să tratăm spațiul, unde se produce revitalizarea, ca pe un întreg și să prevenim ca proiectele de implementare să fie realizate în mod dispersat. Efectele activităților de revitalizare ar trebui, de asemenea, să influențeze în mod pozitiv întreaga zonă înconjurătoare și, în consecință, întregul oraș.

Proiectele de revitalizare planificate vor fi puse în aplicare în zona de revitalizare și sunt caracterizate de complementaritate spațială. Activitățile planificate au în primul rând o dimensiune socială. Acestea au fost dezvoltate ca răspuns la problemele diagnosticate. Activitățile planificate vor afecta întreaga zonă de revitalizare. Toate activitățile vor fi realizate astfel încât să elimine fenomenele de criză și să nu le transfere în alte zone sau să conducă la efecte nedorite, cum ar fi segregarea sau excluderea socială.

3. Principiul complementarității problemelor - constă în necesitatea de a pune în aplicare proiecte de revitalizare, care să se completeze reciproc între diferitele sfere tematice. În plus, principiul este exprimat prin faptul că proiectele individuale

sunt incluse în direcțiile de activitate prevăzute pentru revitalizare și, prin urmare, și în obiectivele operaționale și strategice. Întrucât obiectivele sunt atribuite direct subsistemelor, unele proiecte se încadrează în mai multe obiective. Completarea reciprocă și corelarea proiectelor cu obiectivele tematice previne fragmentarea, iar planul de revitalizare în sine va avea un impact asupra zonei de revitalizare într-o manieră cuprinzătoare, în timp ce cauzele fenomenelor de criză vor fi tratate în mod holistic.

Acest principiu din documentul privind planul de revitalizare poate fi ilustrat printr-un tabel după cum urmează:

Tabelul 1. Complementaritatea proiectelor de revitalizare de bază cu obiectivele programului de revitalizare locală

Proiect de revitalizare	Obiectiv(e) strategic(e)	Obiectivul (obiectivele) operațional(e)

4. Principiul complementarității interperiodice - constă în evaluarea activităților de revitalizare desfășurate anterior și în menținerea continuității în noul plan de revitalizare. Activitățile selectate pentru implementare, deși noi, reprezintă, într-o anumită măsură, o continuare a activităților deja întreprinse într-o perioadă anterioară.

Acest principiu din planul de revitalizare poate fi ilustrat în tabelul de mai jos:

Tabelul 2. Complementaritatea provizorie - proiecte finalizate

Lp.	Titlul proiectului	Perioada implementarea proiectului	Locul de implementare a proiectului (zona în care s-a desfășurat proiectul)	Sursa de cofinanțare	Proiect complementar cu PRL al orașului

5. Principiul complementarității procedural-instituționale - înseamnă necesitatea de a concepe un sistem de gestionare a programului de revitalizare, care să permită o cooperare eficientă a diferitelor instituții în beneficiul acestuia, precum și complementaritatea și coerența procedurilor.

Acest principiu ar trebui respectat prin conceperea unui sistem cuprinzător de gestionare a PRL și adoptarea acestuia în document.

6. Principiul concentrării - înseamnă desfășurarea de activități de revitalizare în zone de importanță semnificativă pentru dezvoltarea orașului, acoperind toată sau o parte din zona degradată în locuri de concentrare deosebită a fenomenelor negative.

Toate activitățile planificate sunt localizate în zona de revitalizare și se adresează grupurilor deosebit de expuse la fenomenele de criză. Aceste activități sunt concentrate din punct de vedere teritorial.

Putem asigura o astfel de concentrare numai după realizarea diagnosticului inclus în Planul de revitalizare, care va include o analiză a următoarelor sferelor de interes comunitar: socială, economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică pentru

întreaga zonă a orașului și un diagnostic aprofundat al zonei de revitalizare.

Un prim pas la elaborarea Planului este analiza aprofundată a problemelor sociale pentru a identifica nevoile de anticipare a acțiunilor de natură socială, ceea ce va face posibilă pregătirea unor activități de revitalizare mai complexe, mai cuprinzătoare și cu un impact mai mare. Aceste activități au menirea să sporească eficiența și durabilitatea proiectelor de revitalizare, disponibilitatea și conștientizarea locuitorilor cu privire la posibilitatea co-deciziei participative asupra zonei vizate de programul de revitalizare.

Diagnosticarea stării orașului în cinci sfere permite delimitarea unei zone degradate din oraș. O zonă degradată este o zonă a orașului care se caracterizează printr-o concentrație specială de fenomene negative de natură socială și, în plus, cel puțin una de natură economică, spațial-funcțională, tehnică și de mediu.

Zona degradată este punctul de plecare pentru desemnarea zonei de revitalizare. O zonă de revitalizare poate include în întregime sau parțial o zonă degradată. O zonă caracterizată de o concentrare deosebită a fenomenelor negative menționate mai sus, în care orașul intenționează să realizeze o revitalizare datorită importanței sale semnificative pentru dezvoltarea locală, este desemnată ca zonă de revitalizare.

Pentru a asigura o mai bună concentrare a activităților de revitalizare, pot fi adoptate reguli stabilite în Polonia. De exemplu, zona de revitalizare nu poate fi mai mare de 20% din suprafața orașului și nu poate fi locuită de mai mult de 30% din populația orașului.

7. Principiul parteneriatului și al participării.

Programul de revitalizare ar trebui să fie elaborat de auto-

ritățile municipale în parteneriat cu toate grupurile de părți interesate, în special comunitatea din zonele revitalizate, alți utilizatori ai acestor zone, antreprenori și organizații guvernamentale. Programul de revitalizare ar trebui să includă o descriere a procesului de pregătire a acestuia, care să documenteze participarea diferitelor părți interesate, astfel încât să fie posibilă verificarea și evaluarea gradului de socializare atins, precum și determinarea modului în care forma aleasă de gestionare a planului de revitalizare respectă principiul participării părților interesate.

Planul de revitalizare ar trebui să fie adaptat la nevoile comunității locale datorită unui diagnostic aprofundat care a luat în considerare perspectivele diferitelor grupuri de vârstă, atrase să participe la atelierile de diagnosticare desfășurate. Partea de diagnosticare a planului ar trebui să fie dezvoltată în mare măsură de către părțile interesate, ceea ce va duce la o atitudine pozitivă față de activitățile desfășurate în cadrul proiectelor individuale. Participarea activă a diferitelor grupuri de părți interesate este necesară și la etapele de implementare și monitorizare a programului de revitalizare locală, astfel încât, în viitor, participarea să fie de natura unui control cetățesc.

Merită să se adopte următoarele principii privind organizarea și desfășurarea participării publicului în timpul pregătirii documentului de revitalizare locală:

- Implicarea comunității pe tot parcursul proiectului.
- Includerea diferitelor grupuri de părți interesate în procesul de revitalizare.
- Egalitatea tuturor participanților la consultare.
- Fluxul de informații bidirecțional - accent pe forme mature de participare (co-determinare și control cetățesc).
- Multidimensionalitatea participării.

- Deschiderea procesului de participare și a rezultatelor acestuia.
- Receptivitatea și adaptarea formelor și conținutului participării la nevoile părților interesate.

Natura multilaterală a procesului de revitalizare creează necesitatea unei participări active a tuturor părților interesate în planificarea acestuia. În ceea ce privește zona de revitalizare, diferite persoane și entități au nevoi, preferințe, așteptări și puncte de vedere diferite. Organizarea activităților privind programul de revitalizare locală ar trebui planificată astfel încât să permită implicarea activă a grupurilor interesate:

- diferite grupuri de rezidenți (familii cu copii, tineri, persoane în vârstă, persoane cu risc de excluziune socială),
- reprezentanți ai autorităților locale și ai unităților organizatorice ale acestora,
- antreprenori și angajatori,
- activiști din cadrul organizațiilor neguvernamentale (inclusiv cele care activează în domeniile culturii, sportului, patrimoniului istoric și tradițiilor locale),
- Se va acorda o atenție deosebită participării active a beneficiarilor direcți ai activităților din zona de revitalizare, și anume rezidenții, proprietarii, administratorii și utilizatorii bunurilor imobiliare și antreprenorii, care își desfășoară activitatea în zonă. Revitalizarea zonei desemnate va fi importantă pentru dezvoltarea întregii comune, așa că participarea va fi deschisă, inclusiv reprezentanți ai bisericilor și asociațiilor religioase.

În acest scop, este necesar de a utiliza tehnici și instrumente participative, precum și acțiuni de activizare. De exemplu, ar putea fi utilizate următoarele:

- 1) Activități de promovare și informare. Informațiile privind evoluția programului de revitalizare locală ar trebui publicate în mod constant pe pagina web al Consiliului municipal. O etapă pregătitoare esențială pentru participarea publicului la pregătirea și punerea în aplicare a programului de revitalizare locală este diseminarea informațiilor privind procesul de revitalizare și încurajarea locuitorilor să participe activ la lucrări. Datorită canalelor moderne de comunicare, cum ar fi internetul, este posibil să se mărească raza de acțiune a activităților de informare și promovare - pentru a ajunge la mai mulți locuitori.
- 2) Sondaje sociale. Este recomandabil să se efectueze sondaje, de exemplu, folosind o metodă mixtă care combină tehnicile de sondaj pe suport de hârtie (SAQ) și cele de autocompletare online (CASI). Scopul sondajului v-a fi acela de a afla opiniile locuitorilor cu privire la nevoile actuale de revitalizare a zonelor cu probleme ale orașului și la măsurile preconizate pentru revitalizarea socio-economică a acestora. Rezultatele sondajului ar trebui să fie incluse în diagnosticul situației orașului cu zonele degradate și a zonei de revitalizare, adică în problemele identificate, în nevoile de revitalizare și în direcțiile de acțiune.

Formularele de sondaj ar trebui să fie trimise unui grup cât mai larg posibil de reprezentanți ai diferitelor părți interesate, de exemplu la locuitorii și proprietari, utilizatori de bunuri imobile și entitățile care administrează bunuri imobile situate în zona orașului (de exemplu, comunități de locuințe), alți locuitori ai municipiului, întreprinzători care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități comerciale în zona municipiului, entități care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități sociale în zona municipiului, inclusiv organizații neguvernamentale și grupuri informale, autorități de nivel superior, instituții de

stat care își desfășoară activitatea în zonă (de exemplu, pădurile de stat, sedii de poliție, sedii de pompieri, spitale și altele).

Acuratețea diagnosticului depinde în mare măsură de opiniile și preferințele rezidenților. Colectarea de chestionare permite, de asemenea, verificarea și completarea datelor obținute. Selectarea unei zone pentru degradare și revitalizare ar trebui să se bazeze în mare măsură pe răspunsurile obținute din chestionare. Sondajul de opinie al comunităților locale creează o atitudine pozitivă față de procesul de regenerare în sine și față de activitatea desfășurată în cadrul acestuia. Sondajele autoadministrate permit obținerea unor opinii reale din partea comunității locale, fără efectul de interviu, care riscă să apară atunci când interviuatoarii sunt implicați în realizarea sondajului. Prin utilizarea sondajelor online, respondenții își pot împărtăși opiniile într-un moment și într-un loc care le sunt convenabile. În plus, sondajele online sunt asociate cu un sentiment sporit de anonimat, ceea ce sporește gradul de onestitate al răspunsurilor furnizate.

- 3) **Întâlniri de consultare.** La aceste întâlniri ar trebui să fie invitați locuitorii, reprezentanți ai ONG-urilor locale, consilierii municipali, antreprenori și reprezentanți ai instituțiilor publice și de stat din afara administrației locale. Întâlnirea prezintă etapele de lucru ale Programului de revitalizare locală, informații de bază despre procesul de revitalizare în sine și rezultatele preliminare ale diagnosticului bazat atât pe analiza datelor statistice de bază, cât și pe rezultatele sondajului. Participanții la atelier identifică apoi zonele degradate și ordinea în care acestea ar trebui să fie supuse procesului de revitalizare, apoi identifică zonele care urmează să fie revitalizate și le caracterizează din punct de vedere al funcțiilor și potențialului lor. Activitatea desfășurată

în acest mod face posibilă identificarea celor mai importante probleme din sfera socială, spațial-funcțională, tehnică, de mediu și economică. Problemele identificate fac parte din analiza calitativă și, după verificare, sunt incluse în documentul PRL. În timpul atelierului, participanții identifică, de asemenea, potențialul zonei orașului, care va fi utilizat ulterior și în cadrul prevederilor programului. Atelierele de diagnosticare sunt o formă de cercetare calitativă a nevoilor și preferințelor comunităților locale, în legătură cu metodologia “cercetare-acțiune”. Tehnica este participativă și activantă, folosind efecte sinergice, creșterea motivației și a sentimentului de siguranță în rândul participanților la atelier. Acest lucru face posibilă completarea analizelor cu date calitative. Atelierul ar trebui să fie deschis, permițând colectarea diferitelor puncte de vedere.

Cea de-a doua întâlnire este un atelier de lucru strategic. Acesta reprezintă o continuare a activității întreprinse în cadrul atelierului de diagnosticare. În cadrul atelierului, după prezentarea rezultatelor atelierului de diagnosticare, participanții la atelier definesc viziunea zonei, precum și obiectivele și direcțiile activităților, care urmează să fie întreprinse pentru a realiza această viziune. Aceste activități sunt atribuite diferitelor sfere de revitalizare: socială, economică, tehnică, de mediu și spațial-funcțională.

La finalul întâlnirii, participanților li se prezintă și o fișă de proiect și sunt informați că o pot completa pe suport de hârtie sau electronic pentru a o preda la Primărie și, odată aprobată, să o includă în documentul PRL.

- 4) În perioada dintre ateliere, ar trebui să se desfășoare consultări publice ale zonei de revitalizare. Aceasta poate fi o consultare în cadrul căreia comentariile pot fi transmise online prin intermediul paginii „Revitalizare.md”, de pe site-ul web al orașului, prin corespondență prin e-mail și,

de asemenea, direct la primărie. Informațiile privind consultarea ar trebui să fie publicate pe pagina web al orașului.

- 5) Atunci când proiectul de lucru al Programului de revitalizare locală este gata, ar trebui să se organizeze consultări publice ale proiectului de PRL. Comentariile pot fi transmise online prin intermediul rubricii „Revitalizare“ de pe pagina web al orașului, prin corespondență prin e-mail și, de asemenea, direct la primărie. Informațiile privind consultările ar trebui să fie publicate pe pagina web al orașului.

IV. Elementele programului de revitalizare locală.

Principalele etape de lucru ale Programului de revitalizare locală.

Principalele etape de lucru ale planului de acțiune privind PRL includ:

- Elaborarea unui diagnostic (analiza datelor colectate, sondaj, atelier(e) de diagnosticare, etc).
- Consultări publice și luarea deciziilor privind desemnarea zonei de revitalizare.
- Pregătirea unui proiect de program de revitalizare locală (PRL) - consultări și întâlniri de lucru, lucrări de specialitate.
- Consultări publice ale proiectului de lucru al PRL.
- Adoptarea PRL de către Consiliul local.

Aceste faze culminează cu un document de program de revitalizare, ale cărui elemente-cheie sunt prezentate mai jos.

1. Diagnosticarea factorilor și fenomenelor de criză, precum și a proporțiilor și naturii nevoilor de revitalizare.

Diagnosticul inclus în Programul de revitalizare locală include o analiză a următoarelor sfere: socială, economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică pentru întreaga zonă a localității și un diagnostic aprofundat al zonei de revitalizare.

De o importanță deosebită este analiza aprofundată a problemelor sociale pentru identificarea necesității unei acțiuni sociale anticipative, ceea ce va face posibilă pregătirea unor activități de revitalizare mai complexe, mai cuprinzătoare și cu un impact mai mare, menite să sporească eficiența și durabilitatea proiectelor de revitalizare, precum și disponibilitatea și conștientizarea locuitorilor cu privire la posibilitatea

co-deciziei participative asupra zonei vizate de programul de revitalizare.

În cadrul sferelor individuale, sunt diagnosticate în special următoarele fenomene:

- sfera socială:

- activitatea profesională a rezidenților,
- starea materială a rezidenților,
- nivelul de siguranță
- nivelul de educație
- gradul de participare a locuitorilor la viața publică și culturală,
- nivelul de capital social, inclusiv încrederea în societate.

- sfera tehnică

- starea tehnică a clădirilor, inclusiv a celor cu destinație rezidențială,
- soluții tehnice care să permită utilizarea eficientă a clădirilor, în special în ceea ce privește eficiența energetică și protecția mediului,
- starea infrastructurii de ultimă generație.

- sfera spațial-funcțională:

- disponibilitatea infrastructurii tehnice și sociale, de exemplu, accesul la școală, la centrul de sănătate, accesul la servicii,
- accesul și calitatea serviciilor de bază,
- adaptarea soluțiilor de planificare urbană la funcțiile zonei supuse schimbării (de exemplu, adaptarea spațiilor publice la nevoile persoanelor cu dizabilități),
- nivelul serviciilor de transport,
- calitatea spațiilor publice.
-

- sfera mediului:

- starea mediului,
- prezența unor deșeuri, care reprezintă o amenințare pentru viața și sănătatea oamenilor sau pentru starea mediului,
- atracțiile mediului natural

- sfera economică:

- nivelul de spirit antreprenorial în rândul rezidenților,
- starea întreprinderilor,
- numărul spațiilor ce oferă servicii, magazine.

Diagnosticul se face pe baza:

- analiza în baza datelor furnizate de către Biroul orașenesc/raional și a datelor disponibile public (analiză cantitativă),
- date obținute în baza cercetării calitative - chestionare sociale, întâlniri cu locuitorii (analiză calitativă).

Analiza efectuată pe baza datelor cantitative și calitative permite delimitarea (din latină delimitatio - demarcație) unei zone degradate în cadrul orașului. După cum s-a arătat mai sus, o zonă degradată este o zonă caracterizată de o concentrație deosebită de fenomene negative de natură socială și, în plus, de natură economică sau spațial-funcțională sau tehnică sau de mediu. În timpul procesului de diagnosticare, calculăm indicatorii pentru fiecare sferă, iar aproximativ 65% dintre indicatori ar trebui să fie din sfera socială. Apoi se ia numărul de indicatori negativi (mai rău decât media orașului), pe baza cărora se definește o zonă sau zone degradate. Cartierele sau cartierele cu cel mai mare număr de indicatori mai slabi decât media orașului (în special indicatorii sociali) sunt zonele care sunt degradate.

Dacă adoptăm criteriile utilizate în Polonia pentru o zonă de revitalizare:

- 1) nu poate acoperi mai mult de 30% din populație,

2) suprafața sa nu poate fi mai mare de 20% din suprafața întregului oraș,

în situația în care zona/zonile degradate nu îndeplinesc aceste criterii, va fi necesar să se restrângă limitele acestora.

Apoi, introducem un criteriu suplimentar bazat pe prioritatea sferei sociale. Examinăm indicatori suplimentari, din nou marea majoritate din sfera socială, și desemnăm zona de revitalizare.

Următoarele exemple de indicatori pot fi adoptate pentru procesul de analiză:

În sfera socială

- Dinamica schimbării populației în ultimii 3-5 ani
- Raportul de dependență demografică
- Raportul de dependență demografică - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- Numărul de șomeri la 1.000 de locuitori
- Numărul de șomeri la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de șomeri de lungă durată la 1.000 de locuitori
- Numărul de șomeri de lungă durată la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de șomeri fără studii medii la 1.000 de locuitori
- Numărul de șomeri fără studii medii la 1.000 de locuitori - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- Numărul de cereri pentru primul copil la 1.000 de locuitori
- Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori
- Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- Numărul de persoane care beneficiază de ajutoare sociale la

- 1.000 de locuitori Motivul șomajului la 1.000 de locuitori
- Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori din cauza șomajului - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- Numărul de persoane care utilizează prestații de asistență socială la 1.000 de locuitori din cauza unui handicap la 1.000 de locuitori
- Numărul de persoane care utilizează prestații sociale la 1.000 de locuitori pe motiv de dizabilitate - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de persoane care primesc prestații sociale la 1.000 de locuitori pe motivul bolii de lungă durată
- Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori pe motiv de boală de lungă durată - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de infracțiuni la 1.000 de locuitori
- Numărul de infracțiuni la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de fraude la 1.000 de locuitori
- Numărul de furturi la 1.000 de locuitori
- Numărul de cazuri de conducere sub influența alcoolului la 1.000 de locuitori
- Numărul de accidente rutiere la 1.000 de locuitori
- Numărul de daune materiale la 1.000 de locuitori
- Numărul de cazuri de deturnare a proprietății la 1.000 de locuitori
- Numărul de ONG-uri la 1.000 de locuitori
- Numărul de ONG-uri la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de cititori la 100 de locuitori

- Numărul de cititori la 100 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Numărul de participanți la activitățile regulate ale bibliotecii la 1000 de locuitori
- Cluburi sportive sub formă de asociație ale căror statute nu prevăd o activitate economică la 1.000 de locuitori
- Numărul de asociații obștești active în oraș înregistrate la 1.000 de locuitori

în sfera economic:

- Numărul de persoane juridice, care sunt înregistrate în Registrul de stat al persoanelor juridice - la 100 de locuitori
- Dinamica modificării în ultimii 3-5 ani a numărului de personae juridice, care sunt înregistrate în Registrul de stat al persoanelor juridice la 100 de locuitori
- Venitul mediu pentru o persoană care nu are o afacere
- Venitul mediu pentru un antreprenor
- Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani a indicatorului Venitul mediu pentru o persoană fără activitate profesională
- Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani a indicatorului - Venitul mediu pentru o persoană care desfășoară o activitate independent

în sfera spațială și funcțională:

Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani - Lungimea drumurilor ce urmează a fi reparate (km)

în sfera tehnic:

- Numărul de clădiri conectate la sistemul de canalizare la 100 de locuitori
- Numărul de clădiri conectate la sistemul de canalizare la 100 de locuitori – dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani

- Numărul de clădiri racordate la rețeaua de gaze la 100 de locuitori
- Numărul clădirilor conectate la rețeaua de gaze naturale la 100 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- Procentul clădirilor rezidențiale locuite construite înainte de 1989 în numărul total de clădiri

Pentru a desemna zona de revitalizare cu cel mai ridicat grad de degradare, ar trebui să se prezinte, după caz, caracteristicile fiecărui cartier/zonă din oraș sau ale fiecărei străzi din oraș. **Pentru a determina zona de revitalizare, luăm în considerare suma indicatorilor mai slabi decât valorile pentru oraș.** Pe baza rezultatului însumat și a premiselor suplimentare rezultate din diagnosticul calitativ, calificăm anumite cartiere/zone sau străzi în zona de revitalizare. Prin urmare, toate analizele de până acum permit ca în documentul PRL să se prezinte întinderea spațială a zonei (zonelor) care urmează să fie revitalizate. Zona selectată pentru revitalizare ar trebui să se caracterizeze, de asemenea, prin faptul că este importantă din punctul de vedere al dezvoltării orașului. Amploarea și natura fenomenelor de criză identificate în zona de revitalizare ar trebui să fie atât de semnificative încât să necesite o intervenție urgentă de revitalizare.

În continuare, PRL prezintă problemele identificate de locuitori, specifice zonei de revitalizare, precum și potențialul acesteia, adică activele pe care se poate baza dezvoltarea.

Întregul capitol se încheie cu o prezentare a nevoilor de revitalizare. Realizarea viziunii v-a fi posibilă dacă orașul va răspunde majorității nevoilor de revitalizare identificate. Identificarea nevoilor de revitalizare ar trebui să se bazeze pe o diagnoză, inclusiv pe o cercetare socială cantitativă și calitativă și pe o vizită la fața locului.

2. Descrierea viziunii cu privire la starea zonei după revitalizare.

Viziunea prezintă imaginea dorită a realității care urmează să fie obținută prin punerea în aplicare a acțiunilor incluse în PRL. Este o descriere a imaginii zonei de revitalizare în viitor, presupunând că vor exista condiții favorabile. Viziunea este o „fotografie”, eventual detaliată, a stării și situației zonei de revitalizare în anul care reprezintă perspectiva programului. Este un concept care ar trebui să fie motivant, formulat într-un mod pozitiv, ținând cont de condițiile locale. Este orientat spre prognoză, deci indică direcția generală a dezvoltării sale.

Pe scurt, viziunea este un punct de referință care definește starea și identitatea zonei de revitalizare după punerea în aplicare a prevederilor PRL.

Viziunea prezentată ar trebui să se refere la nevoile diagnosticate ale locuitorilor din zona de revitalizare. Acesta ar trebui să răspundă problemelor descrise în diagnostic și indicate în analiza aprofundată a zonei de revitalizare. Este un răspuns la modul în care locuitorii ar dori să vadă zona după activitățile de revitalizare. Problema cheie este echilibrarea fenomenelor de criză și utilizarea potențialului zonei de revitalizare pentru a crește calitatea vieții locuitorilor.

3. Obiectivele de revitalizare și direcțiile corespunzătoare ale activităților menite să elimine sau să reducă fenomenele negative.

Viziunea prezintă starea dorită a zonei (zonelor) de revitalizare în viitor. Pentru a realiza acest lucru, este necesar să se stabilească obiective de revitalizare care să ghideze acțiunile întreprinse. Structura presupusă a rezultatelor PRL este prezentată mai jos.

Figura 2: Structura rezultatelor PRL

Obiectivul general stabilit de revitalizare orientează procesul de ieșire din criză a zonei de revitalizare. Acesta rezultă din problemele și nevoile de revitalizare identificate și este menit să contribuie la reînnoirea și revitalizarea subzonei de revitalizare. Acesta ar trebui să fie realizat în comun cu toate părțile interesate de PRL.

În formularea obiectivelor și a direcțiilor de acțiune, este necesar să se țină cont și de opiniile/doleanțele grupurilor interesate de procesul de revitalizare. Acestea pot fi:

- locuitorii din zona de revitalizare și proprietarii și alte entități care gestionează proprietăți situate în zonă, inclusiv cooperative de locuințe, comunități de locuințe și altele,
- alți locuitori ai orașului,
- entitățile care își desfășoară sau intenționează să își desfășoare activitatea în zona orașului,
- entități care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități sociale în zona orașului, inclusiv organizații guvernamentale și grupuri informale,
- unitățile administrației locale și unitățile organizatorice ale acestora,
- autoritățile publice.

Obiectivele de revitalizare indică rezultate de importanță majoră și o perspectivă pe termen lung. Aceștia dirijează activități a căror sarcină este de a scoate zona de revitalizare din criză și, ca urmare, de a îmbunătăți situația acesteia, ceea ce, în consecință, se transpune în întreaga comună. Scopurile operaționale și direcțiile de activități care le sunt atribuite constituie o descriere mai detaliată a obiectivelor strategice.

Obiectivele operaționale indică modalitatea de realizare a obiectivelor strategice în sfera proiectelor adecvate pentru depășirea situației de criză în zona de revitalizare.

Proiectele de revitalizare se referă la problemele și potențialele zonelor de revitalizare identificate în etapa de diagnosticare și aprofundare a acesteia. Ele se concentrează pe prioritățile de revitalizare care vizează îmbunătățirea condițiilor de viață și a calității vieții locuitorilor prin acțiuni integrate în subsistemele social, spațial-funcțional și economic.

Obiectivele stabilite în subsistemele individuale pot fi prezentate în tabelul de mai jos.

Pentru o mai bună înțelegere, tabelele de mai jos folosesc structura obiectivelor strategice și operaționale pe exemplul municipalității poloneze Rymanow.

Tabelul 3. Structura obiectivelor strategice și operaționale pe subsistem

Subsistem	Obiective strategice	Obiective operaționale
Social	1.O comunitate activă, integrată și deschisă	1.1.Îmbunătățirea situației economice a familiilor
		1.2.Creșterea participării sociale și civice la toate categoriile de vârstă
		1.3.Creșterea numărului de activități culturale, sportive și recreative pentru toate categoriile de vârstă
		1.4.Oferirea îngrijirii și sprijin pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și alte persoane aflate în risc de excludere
Spațial-funcțional și tehnic	2.Nivel ridicat de dezvoltare a capacității tehnice și a esteticii și funcționalității spațiilor publice	2.1.Spații publice amenajate, funcționale și sigure
		2.2.Stocuri de clădiri și structuri renovate și folosite
Mediu	3.Calitate ridicată a mediului	3.1.Eliminarea surselor de poluare a mediului
Economie	4.Creșterea gradului de utilizare a potențialului economic	4.1.Dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul rezidenților
		4.2.Creșterea calității serviciilor turistice, inclusiv a tratamentelor balneare

Sursa: elaborare proprie

Fiecăruia dintre obiectivele operaționale trebuie să i se atribuie direcții de acțiune, arătând în același timp legătura cu fenomenele și potențialul de criză, după cum se prezintă în tabelul de mai jos:

Tabelul 4. Direcții de acțiune, fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului operațional 1.1

Obiectivul strategic 1: O comunitate activă, integrată și deschisă	
Obiectivul operațional 1.1: Îmbunătățirea situației economice a familiilor	
Direcții de activitate	1.1.1. Activizarea profesională a șomerilor, cu un accent deosebit pe șomerii de lungă durată.
Legătura cu fenomenele de criză	<ul style="list-style-type: none"> – un număr relativ mare de șomeri pe termen lung; – concentrarea șomajului de-a lungul drumului național 28; – Concentrarea sărăciei în centrul orașului Rymanow (locuințe sociale, comunale) - Concentrarea fenomenelor și comportamentelor patologice - Număr mare de persoane care beneficiază de ajutoare sociale.
Legătura cu potențialul existent	<ul style="list-style-type: none"> – tradiție de tratament balnear (mai mult de 140 de ani); – o gamă bine dezvoltată de servicii de tratament (unități de sănătate naturală), – infrastructura existentă a stațiunii balneare și a infrastructurii conexe pentru a asigura o calitate corespunzătoare a tratamentului și a activităților recreative; – resurse naturale abundente (resurse de apă potabilă, ape minerale, ape termale, lemn), – condiții climatice și infrastructuri favorabile dezvoltării tratamentelor și a turismului și agrementului (combinație de funcții turistice și balneare).

4. Descrierea proiectelor de revitalizare.

Obiectivele vor putea fi atinse în primul rând prin implementarea unor proiecte de revitalizare de natură socială, dar și spațial-funcțională, tehnică, de mediu și economică. Programul de revitalizare locală ar trebui să aibă în vedere punerea în aplicare a unor acțiuni specifice care să contribuie la eliminarea fenomenelor sociale negative diagnosticate în zona de revitalizare și, în plus, să contribuie la amenajarea ordinii spațiale și la revitalizarea economică. Implementarea proiectelor ar trebui să crească nivelul de integrare a rezidenților, inclusiv integrarea între generații, să crească activitatea socială și profesională a acestora, precum și să crească nivelul de responsabilitate pentru îngrijirea spațiului public și pentru proiectele întreprinse.

Elaborarea proiectelor de revitalizare ar trebui să se realizeze printr-o metodă socializată, ceea ce înseamnă că orice parte interesată în procesul de revitalizare își poate prezenta ideile pentru activitățile de revitalizare. Acest lucru se poate face în formularul fișei de proiect. Fișele completate trebuie depuse la primărie direct sau electronic.

Tabelul 5: Formularul fișei de proiect pentru proiectul de revitalizare

Titlu	
Locație	
Solicitant	
Entitatea de implementare	
Potențiali parteneri	
Legătura cu problemele	
Descrierea proiectului	
Beneficiarii proiectului	
Cadrul financiar estimat	
Perioada de implementare	

5. Mecanisme de integrare a acțiunilor și proiectelor de revitalizare.

Mecanismele de asigurare a complementarității între proiectele/întreprinderile individuale de revitalizare și între activitățile diferitelor entități din zona acoperită de programul de revitalizare sunt prezentate în capitolul III: Principii, caracteristici și modalități de lucru în cadrul unui program de revitalizare.

6. Cadrul financiar indicativ

Atunci când se implementează proiecte de revitalizare, diversificarea surselor de finanțare este esențială. Finanțarea din diferite surse (complementaritate financiară) face ca implementarea proiectelor de revitalizare să fie eficientă și sigură (crește șansele de succes și de realizare deplină a obiectivelor). Diversificarea surselor de finanțare oferă posibilitatea de a utiliza atât fonduri comerciale, cât și necomerciale. Proiectele de revitalizare pot fi puse în aplicare de un grup divers de actori, și anume de entități din sectorul public, privat și neguvernamental.

Primul tip de sursă de finanțare (de exemplu, comercială) include în general împrumuturi, credite, obligațiuni municipale. În plus, se indică faptul că unele activități pot fi susținute din fondurile proprii ale întreprinderilor și ale altor entități private și neguvernamentale. În etapa de implementare a prevederilor PRL, cooperarea diferitelor entități este foarte importantă pentru a garanta succesul proiectelor de revitalizare implementate.

Al doilea tip include sursele necomerciale. Printre acestea, cele mai importante, sunt fondurile din bugetul propriu al orașului, fondurile europene, fondurile de la bugetul de stat. Trebuie menționat faptul că fondurile europene sunt dotate cu acțiuni dedicate, care pot fi utilizate la planificarea și implementarea măsurilor de revitalizare.

Tabelul de mai jos este un exemplu de prezentare a proiectelor de revitalizare, împreună cu valoarea acestora, perioada de implementare și sursele de finanțare.

Tabelul 6. Contribuția finanțării din diverse surse la proiectele individuale de revitalizare

Proiecte	Surse de finanțare	Fonduri europene în %.	Bugetul de stat în %	Resurse proprii (publice sau private) în %.	Finanțarea UE în MDL	Bugetul de stat în MDL	Resurse proprii (publice sau private) în MDL

7. Mecanisme de implicare a locuitorilor, a întreprinderilor și a altor entități și grupuri active în oraș în procesul de revitalizare.

Mecanismele de implicare a locuitorilor, antreprenorilor și a altor entități și grupuri active din oraș în procesul de elaborare a Programului de revitalizare sunt prezentate în Capitolul III: Principii, caracteristici și modalități de lucru în cadrul unui program de revitalizare.

Punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea programului de revitalizare locală ar trebui să se desfășoare cu o participare cât mai largă a părților interesate, care vor constitui o sursă de informații complete cu privire la situația socio-economică și la schimbările care au avut loc în zona sau subzonele de revitalizare. Acest lucru este legat, în primul rând, de necesitatea ca proiectele de revitalizare să aibă succes pe termen lung, mai ales dacă oportunitățile de finanțare pentru unele dintre ele sunt limitate.

La această etapă, ar trebui să fie desfășurate întâlniri deschise cu părțile interesate în procesul de revitalizare, precum și rapoarte din partea partenerilor cu privire la punerea în aplicare a proiectelor de revitalizare. În același timp, ar trebui planificate sondaje de opinie ale publicului cu privire la proiectele implementate și la efectele implementării acestora.

8. Sistemul de implementare a Programului de revitalizare.

Gestionarea programului de revitalizare locală este o sarcină dificilă și complexă. Acest lucru este adesea influențat de numărul mare de parteneri implicați în punerea sa în aplicare și de natura multidisciplinară a proiectelor avute în vedere.

Implementarea cu succes a programului de revitalizare locală ar trebui să fie ghidată de principiile prezentate anterior:

1. **Comprehensivitate** - implementarea măsurilor și proiectelor într-o manieră multifacetată, din perspectiva întregii municipalități; principiul este verificat la nivelul Programului și nu la nivelul proiectelor individuale.
2. **Concentrare teritorială** - PRL este pus în aplicare în zona de criză desemnată, care se caracterizează prin condiții specifice la scara unui oraș. În același timp, se menține concentrarea resurselor asupra sarcinilor prioritare cu cel mai mare beneficiu social.
3. **Complementaritate** – proiectele implementate în cadrul diferitelor măsuri și priorități se completează reciproc; investițiile publice sunt realizate în paralel cu proiectele de sprijin și de însoțire ale partenerilor externi.
4. **Parteneriat** – Partenerii sociali, economici și instituționali sunt implicați în punerea în aplicare a PRL. O comunicare deschisă și continuă este o condiție prealabilă pentru parteneriate eficiente.
5. **Cooperare** – interacțiunea în cadrul unităților și entităților organizaționale ale PRL, între partenerii publici, sociali și privați; punerea în aplicare a principiului se referă atât la stabilirea priorităților, cât și la implementarea proiectelor și la măsurarea efectelor acestora.
6. **Monitorizare continuă** - punerea în aplicare a programului de revitalizare și evaluarea acestuia.

Principalele părți ale cooperării în realizarea programului de revitalizare:

1. Diferitele departamente ale Consiliului municipal și unitățile sale organizatorice.
2. Consiliile de administrare ale cooperativelor și comunităților de locuințe incluse în zona de revitalizare.
3. Beneficiari externi responsabili de implementarea proiectelor de revitalizare, și anume instituții culturale, instituții de politică socială, organizații de auto-guvernare economică, fundații și asociații, antreprenori locali, parohii, persoane fizice.
4. Locuitorii din zona de revitalizare.
5. Alte părți interesate în cadrul programului de revitalizare locală.

Obiectivul principal al implementării PRL este de a construi un parteneriat între coordonatorul de proces cu:

Primăria și alte entități publice și private și neguvernamentale care își desfășoară activitatea în municipiu. Gestionarea adecvată a punerii în aplicare necesită adoptarea unor măsuri organizatorice adecvate, după cum se prezintă mai jos.

Pentru punerea în aplicare și monitorizarea eficientă a programului de revitalizare locală, ar trebui înființată o echipă de revitalizare. Acesta va fi un organism subsidiar al autorităților municipale (primarul) care va lua decizii privind punerea în aplicare a Programului local de revitalizare urbană.

Echipa poate fi formată din reprezentanți ai Consiliului municipal și ai părților interesate în procesul de revitalizare. Principalele sarcini ale echipei ar fi coordonarea tuturor activităților legate de punerea în aplicare a programului, evaluarea și monitorizarea continuă a procesului de revitalizare, reacția la orice problemă care apare și punerea în aplicare a măsurilor de remediere. În plus, echipa de revitalizare va fi responsabilă pentru informarea și promovarea tuturor activităților de revitalizare și va asigura o

legătură activă cu cei care implementează proiecte sociale și de infrastructură în oraș.

În cadrul cooperării pentru punerea în aplicare a Programului de revitalizare locală, comunicarea bidirecțională între municipalitate și locuitori este crucială. Nu este suficient doar să informăm comunitatea locală, ci va fi necesar să permitem părților interesate să participe activ la fiecare etapă a procesului de revitalizare. Acest lucru poate fi pus în aplicare prin intermediul echipei de revitalizare, care va include:

- Primarul - responsabil pentru implementarea PRL.
Sarcini principale ale coordonatorului echipei de revitalizare:
  - convocarea întâlnirilor,
  - supervizarea fluxului de lucru și a punerii în aplicare a PRL,
  - acceptarea rezultatelor intermediare și finale,
  - rezolvarea problemelor actuale și potențiale,
  - decizia de a modifica a PRL,
  - reprezentarea proiectului pe plan extern și promovarea obiectivelor, conceptelor, soluțiilor și rezultatelor,
- Consultanții în revitalizare - nucleul echipei. Componenta sa exemplară este următoarea: reprezentanți ai autorităților municipale, și anume președintele Consiliului Local, viceprimarul, secretarul municipiului și trezorerul. Echipa ar trebui să fie formată din personalul autorității din domeniile, printre altele, asistență socială, infrastructură, finanțe, gestionare a proprietății, mediu și gestionare municipală, cultură și altele, în funcție de specificul orașului și de problemele sale.

Sarcinile lor ar putea include:

- activități de informare și promovare,
- acceptarea propunerilor de proiecte de revitalizare din

partea părților interesate în procesul de revitalizare, în conformitate cu principiile stabilite de echipă,

- monitorizarea și evaluarea gradului de implementare a programului de revitalizare locală (efectuarea de audieri). Audierile vor fi efectuate în primul trimestru al anului următor, începând cu al doilea an de punere în aplicare și vor acoperi toate activitățile desfășurate în anul precedent,
  - supravegherea punerii în aplicare a angajamentelor de revitalizare cuprinse în document, inclusiv monitorizarea punerii în aplicare a acestora,
  - solicitarea către Primar și Consiliul Local pentru modificări justificate ale conținutului PRL,
  - pregătirea unui raport final la sfârșitul orizontului de timp al programului de revitalizare locală.
- Consilierii Locali și Președinți ai consiliilor unităților administrative din cadrul orașului (dacă există) în care se află zona de revitalizare - sarcina principală a liderilor este de a asigura dezvoltarea orașelor lor, de aceea este rezonabil să le includă în procesul de revitalizare.
- Alte sarcini ale acestor lideri din cadrul echipei de revitalizare includ:
- Participarea la reuniunile echipei și reprezentarea comunității locale în cadrul acestora,
  - Organizarea de consultări și reuniuni pentru a afla opiniile acestora și pentru a informa activitățile echipei.

Instrumentele de bază pentru punerea în aplicare a PRL sunt întreprinderile de revitalizare care au fost identificate în cadrul procesului de participare publică din etapa de programare.

Se presupune că proiectele vor fi finanțate de diverși actori din sfera publică, privată și neguvernamentală – solicitanților individuali pentru întreprinderile incluse în program. Cofinanțarea proiectelor de revitalizare de către entități din cele trei sectoare

(public, privat și neguvernamental) va fi o expresie a parteneriatului.

Implementarea proiectelor va fi, de asemenea, finanțată din fonduri externe (de exemplu, UE sau altele), precum și din fonduri alocate. Diversificarea și menținerea independenței surselor de finanțare sunt esențiale pentru gestionarea și implementarea corectă a proiectelor de revitalizare. Proprietarii individuali (solicitanții) de proiecte incluse în programul de revitalizare locală ar trebui să fie responsabili pentru obținerea de informații privind concursurile și pregătirea cererilor de finanțare și punerea în aplicare a acestora.

Proiectele de revitalizare planificate acoperă întregul orizont de timp al planului de redresare. Prin urmare, programul ar trebui să indice un calendar pentru punerea în aplicare a angajamentelor individuale de revitalizare.

9. Sistem de monitorizare și evaluare a eficacității activităților și de efectuare a modificărilor ca răspuns la schimbările din mediul programului.

Monitorizarea eficacității activităților de revitalizare este necesară din punctul de vedere al realizării obiectivelor de revitalizare, precum și al menținerii eficienței utilizării resurselor financiare. De asemenea, sistemul de monitorizare ar trebui să contribuie la coordonarea activităților, să faciliteze gestionarea acestora și să sprijine crearea de parteneriate bazate pe responsabilitate între diferiți actori. Baza pentru dezvoltarea unui sistem de monitorizare este o logică de intervenție în care intrările efectuate permit producerea unor rezultate specifice, care, la rândul lor, se traduc în rezultate (efecte directe asupra beneficiarilor direcți) și impacturi (efecte pe termen lung cu o acoperire mai universală).

Programul de revitalizare locală face obiectul unei evaluări în ceea ce privește validitatea ipotezelor sale, precum și progresul punerii în aplicare a proiectelor de revitalizare. Monitorizarea programului are ca scop detectarea neregulilor și luarea de măsuri corective. Un sistem adecvat de monitorizare și evaluare a programului de revitalizare previne o eventuală depășire a ipotezelor acestuia. Evaluarea eficacității programului se va baza pe valorile indicatorilor care au fost adoptați ca etaloane pentru desfășurarea procesului de revitalizare. Examinarea efectelor punerii în aplicare se poate face pe baza a două tipuri de indicatori: un indicator de realizare și un indicator de rezultat. Toate obiectivele strategice și operaționale ar trebui să aibă indicatori, pentru care se poate utiliza un tabel precum următorul model.

Tabelul 7. Tabel cu exemple de indicatori PRL

Subsistemul	Obiective strategice/operaționale	Indicator	Tipul de indicator	Valoarea de bază	Valoarea țintă	Sursa
Social	1. O comunitate activă, integrată și deschisă	Rezultate	Numărul de șomeri de lungă durată			
	1.1. Îmbunătățirea situației economice a familiilor	Prodot	Numărul de persoane care beneficiază de prestații de asistență socială			
	1.2 Oferirea îngrijirii și sprijinului pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și alte persoane aflate în risc de excluziune	Prodot	Numărul de persoane care au beneficiat de sprijin			
Spațiu-funcțional și tehnic	2. Nivel ridicat de dezvoltare a capacității tehnice și a esteticii și funcționalității spațiilor publice	Rezultate	Procentul de creștere a suprafeței din zona de revitalizare în raport cu suprafața totală din zona de revitalizare			
	2.1.Spații publice amenajate, funcționale și sigure	Prodot	Suprafața de spațiu revitalizat			
Mediu	3. Înaltă calitate a mediului natural	Rezultate	Concentrația de benzo(a)piren			
	3.1.Eliminarea surselor de poluare a mediului	Prodot	Numărul de instalații RES în gospodării			
Economică	4. Creșterea gradului de utilizare a potențialului economic	Rezultate	Numărul de unități economice înregistrate în Registrul de stat a persoanelor juridice			
	4.1 Creșterea calității serviciilor turistice	Prodot	Numărul de turiști care vizitează orașul			

Materialul colectat în cadrul procedurii de monitorizare va constitui baza pentru evaluarea (aprecierea) eficacității activităților de revitalizare, atât după finalizarea acestora (evaluare ex-post), cât și în momentele desemnate ale implementării (evaluare intermediară).

Evaluarea (aprecierea) procesului de revitalizare este o evaluare formalizată a gradului în care obiectivele de revitalizare au fost atinse la un moment dat și se va realiza pe baza unor anchete socio-economice planificate în mod corespunzător, care vor aborda în mod specific următoarele criterii:

- eficiența și eficacitatea procesului de revitalizare,
- utilitatea, durabilitatea și relevanța rezultatelor obținute.

La evaluare ar trebui să se aplice următoarele criterii:

- relevanța (eng. relevance) – obiectivele de revitalizare corespund nevoilor beneficiarilor (diferite grupuri de locuitori, antreprenori)?
- eficiență (eng. efficiency) – sunt raționale activitățile de revitalizare din punct de vedere economic? Sunt costurile suportate proporționale cu rezultatele obținute?
- eficacitatea (eng. effectiveness) – contribuie punerea în aplicare a măsurilor de revitalizare la realizarea obiectivelor strategice stabilite?
- utilitate (eng. utility) – implementarea activităților de revitalizare contribuie la o mai bună satisfacere a nevoilor beneficiarilor și la rezolvarea problemelor identificate? Beneficiarii folosesc efectiv efectele măsurilor? Există efecte secundare nedorite, negative ale activităților desfășurate?
- sustenabilitate (eng. sustainability) – sunt efectele pozitive ale măsurilor de revitalizare permanente? Efectele măsurilor vor fi permanente?

10. Descrierea relației Programului de revitalizare locală cu documentele strategice ale orașului

Programul de revitalizare locală este unul dintre programele operaționale de bază ale orașului. Activitățile planificate în cadrul PRL ar trebui să fie în concordanță cu politica de dezvoltare urmată de oraș și cu viziunea care prezintă efectul dorit al întregului proces.

În același timp, activitățile de revitalizare planificate ar trebui să fie în concordanță cu ipotezele principalelor documente de planificare și strategice în vigoare în oraș, iar acestea pot include documente precum Strategia de dezvoltare a orașului, Planurile locale de dezvoltare spațială a orașului, Strategia pentru rezolvarea problemelor sociale și altele. Acest capitol ar trebui să arate legăturile și coerența programului de revitalizare locală cu documentele menționate mai sus.

V. Proiecte de revitalizare și complementaritatea lor - „Bune practici din Polonia și Ucraina”.

În acest capitol dorim să vă prezentăm cea mai recentă experiență de revitalizare - și anume un exemplu de proiecte complementare pe baza uneia dintre actualele programe de revitalizare locală implementate în regiunea Subcarpatică a Poloniei.

Dar vom începe cu proiectul de revitalizare care a fost implementat la Lvov în perioada 2011-2014. Vorbim despre proiectul de revitalizare a zonei „Pidzamce” (Sub Castel) din Lvov, care este un caz special de participare socială de succes și cooperare în condiții de capital social scăzut. Diagnosticul socio-economic al zonei a arătat un risc dramatic de excluziune socială și puține șanse de îmbunătățire a calității vieții. Printr-o colaborare pe termen lung cu locuitorii, prin planificarea comună și revitalizarea ulterioară a spațiilor publice și semi-private proiectate, a fost posibilă stimularea permanentă a legăturilor de colaborare și implicarea locuitorilor în regenerarea zonei.

Diagnosticarea problemelor:

Peisajul din Pidzamce, una dintre cele mai vechi zone ale orașului Lvov, este dominat de case de locuit și uzine industriale din perioada secolelor XIX și XX, dar și de fabrici construite după cel de-al Doilea Război Mondial. Datorită aspectului său urbanistic istoric, a monumentelor de cultură materială și a memoriei moștenirii evreiești, o mare parte din Podzamce a fost inclusă în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. După căderea comunismului, multe fabrici au fost închise, iar structura populației s-a schimbat și ea - în cartier au rămas oameni mai săraci, mai puțin descurcăriți, adesea expuși riscului de excluziune socio-economică. Zona este foarte degradată, în special în partea de nord, separată de centrul orașului de linia de cale ferată Lvov-Kiev. Această barieră face ca impulsurile de dezvoltare declanșate de investițiile în centrul orașului să nu apară aici. Clădirile valoroa-

se, inclusiv siturile post-industriale (de exemplu, fabrica de vodcă Bacewski, fabrica de geamuri), nu sunt marcate și turiștii nu ajung la ele. Majoritatea apartamentelor au nevoie urgentă de renovare. Infrastructura municipală este, de asemenea, într-o stare deplorabilă, iar spațiile publice sunt practic inexistente. Rămășițele terenurilor de joacă din epoca sovietică reprezintă un pericol pentru copii. Locuitorii își limitează activitățile la apartamentele lor, deoarece curțile, împrejurimile apartamentelor și spațiile comune ale clădirilor sunt foarte neglijate și fără iluminat. Acestea sunt tratate ca un spațiu al nimănui. Să locuiești în această parte a orașului nu este ceva de care să fii mândru și nu există un sentiment de identitate și legături de comunitate.

Revitalizarea regiunii Pidzamce din Lvov

La prima etapă a proiectului, a fost desemnată zona cea mai degradată, partea de nord a Pidzamce, și a fost pregătit un program de revitalizare pentru aceasta. Deoarece nu existau fonduri pentru investițiile planificate în program, singura șansă de reușită a fost să implicăm cât mai mulți locuitori.

Astfel, natura proiectelor din prima etapă a proiectului a fost determinată de resursele limitate și de nivelul de participare a comunității locale. În această situație, s-a decis să se implementeze un număr mai mare de proiecte mici: reînnoirea curților, revalorizarea unor spații publice selectate (locuri de joacă, piețe de lângă clădirile publice). De asemenea, unele dintre ele au fost menite să atragă atenția asupra patrimoniului cultural al raionului. Printre acestea se numără restaurarea porților istorice, semnarea clădirilor importante, crearea unui traseu turistic și a unui ghid personalizat.

Exemplul este preluat din publicația „People. Spațiu. Schimbare. Bune practici în regenerarea urbană”

Activitățile artistice și de comunicare realizate (picturi murale, concursuri de fotografie, Festivalul vecinilor, site-ul Pidzamce) au fost menite să accentueze schimbările și să construiască o imagine pozitivă a zonei în rândul locuitorilor din Lvov și al

potențialilor turiști.

Bune practici - Model de interacțiune participativă.

Planificarea programului de revitalizare a necesitat un nivel foarte ridicat de angajament, disponibilitate și răbdare din partea întregii echipe de proiect. În acest proces au fost implicați și alți actori: reprezentanți ai administrației, ai instituțiilor locale (școală, parohie, centru comunitar), activiști locali și ONG-uri. Activiștii de la Lypneva.com și absolvenții de arhitectură și urbanism au fost cei care au întreprins pregătirea proiectelor de renovare a curților și spațiilor publice conform metodologiei de planificare participativă. Sesiunile de proiectare s-au desfășurat întotdeauna la fața locului, la o oră convenabilă pentru rezidenți. Acest lucru a prelungit procesul de proiectare și planificare, dar, retrospectiv, a fost cheia succesului. Designerul a consultat locuitorii cu privire la idei, astfel încât să poată adapta mai bine soluțiile propuse la nevoile lor. Acesta a fost primul pas spre o mai mare integrare și implicare a rezidenților. În cele din urmă, proiectul a fost tratat de către rezidenți aproape ca o renovare a propriei case - s-a născut un sentiment de responsabilitate față de mediul înconjurător, ceea ce a fost de o importanță majoră pentru durabilitatea schimbărilor efectuate. Astfel, timpul petrecut în întâlniri, discuții și negocieri a fost mai mult decât meritat. Locuitorii au planificat ei înșiși amenajarea peisagistică, au efectuat lucrări simple de demolare, au curățat și au aranjat zona. De asemenea, persoanele în vârstă au fost foarte dornice să se implice în grădinarit. Ca o activitate de însoțire, au fost organizate ateliere de lucru privind grădinaritul și amenajarea teritoriului. În curțile mai mari, au fost înființate mici grădini de legume, făcând astfel referire la practicile preexistente și la nevoile reale. Cei mai mici au pictat gardul terenului de joacă renovat și au luat parte la un atelier de graffiti. Participând la aceste activități, rezidenții au putut învăța și cum să rezolve problemele din punct de vedere administrativ.

Chiar și eforturile la demolarea unei anexe într-una dintre curți, de exemplu, ne-a oferit o bună lecție de conlucrare. Implementarea unor proiecte mici de infrastructură în Pidzamce a fost fo-

losită ca un instrument pentru a atinge obiective sociale, cum ar fi integrarea locuitorilor, crearea de legături cu cartierul, crearea identității locale și a atitudinilor civice, activizarea locuitorilor și, în cele din urmă, responsabilizarea acestora, făcându-i conștienți de dreptul și capacitatea lor de a acționa pentru obiective comune. Dintre sarcinile prevăzute în program, până la sfârșitul anului 2014 au fost posibile renovarea completă a cinci curți, construirea a trei locuri de joacă și crearea a două piețe, realizate împreună cu locuitorii. De asemenea, s-a avut grijă de estetica spațiilor publice modernizate, deoarece au fost restaurate trei porți istorice și au fost create patru picturi murale de format mare. În colaborare cu colectivul Kickit, în Pidzamce a fost organizat un festival de artă stradală, al cărui efect de durată este o galerie stradală de picturi murale și graffiti realizate de artiști premiați.

În același timp, a fost creat un sistem de informare turistică și a fost pregătit un ghid pentru Pidzamce, 12 clădiri istorice au fost marcate cu panouri informative și a fost trasat un traseu turistic. De asemenea, a fost elaborată o hartă virtuală interactivă a cartierului, care include înregistrări de sunete tipice zonei și amintiri ale locuitorilor din zonă. Există și o pagină web dedicată Pidzamce și schimbărilor care au loc în zonă (www.pidzamche.org.ua). Un cinematograful de vară a fost organizat dintr-o clădire post-industrială și a fost inițiat un festival tradițional al vecinilor, însoțit de evenimente culturale, ateliere de lucru, concursuri și o degustare de mâncare locală (iotastory.com). Punerea în aplicare a numeroase activități mici, dar variate, și implicarea diferiților parteneri au făcut ca activitățile să fie integrate și complementare.

Colectivul de artă Kickit, care a câștigat concursul pentru realizarea picturii murale, a fost implicat în restaurarea curților și a locurilor de joacă. Porțile istorice renovate au fost încorporate într-un traseu pietonal, iar platforma scenei care a fost creată în timpul renovării pieței a devenit un loc pentru concerte de muzică în cadrul Festivalului Vecinilor. Crearea ghidului a devenit un ferment pentru întărirea identității locale și un preludiv pentru

proiectul Centrului de Istorie a Orașelor din Europa Centrală și de Est. Scopul său este de a colecta istorii orale ale locuitorilor din Pidzamce legate de viața de zi cu zi în această parte a orașului, iar rezultatul este, printre altele, o hartă virtuală interactivă a Pidzamce.

Factori de succes, concluzii și orientări.

Având în vedere lipsa unor soluții de revitalizare sistemică și resursele limitate (în general din surse externe), activizarea și mobilizarea resurselor locale a fost considerată ca fiind principala oportunitate pentru dezvoltarea zonei. Un accent puternic pus pe implicarea comunităților locale nu a fost un supliment la activitățile planificate, ci a fost în centrul acestora. Încă din etapa de planificare și pregătire a programului de revitalizare a fost un element de activare, deși inițial locuitorii au tratat cu mare rezervă acest demers. Cu toate acestea, neîncrederea locuitorilor a fost depășită după ce au fost implementate primele proiecte. O inovație specifică în comparație cu alte programe a fost faptul că proiectele de infrastructură implementate în Pidzamce, cum ar fi renovarea curților, a spațiilor publice sau restaurarea porților, au fost, de asemenea, proiecte comunitare. Dimensiunea participativă a programului nu s-a limitat la etapa de planificare și de consultare a ideilor. Locuitorii au fost, de asemenea, implicați în activitățile de implementare, ceea ce merită să fie recomandat autorităților locale din Moldova. Un grad atât de ridicat de implicare a locuitorilor și de cooperare a diferșilor actori a fost posibil datorită bunei coordonări a activităților de către City Institute. În acest caz, competența și angajamentul persoanelor care au condus revitalizarea au avut o mare importanță, dar și încredințarea acestei sarcini unei instituții care nu este direct legată de structura administrativă a orașului, deși are o excelentă înțelegere a funcționării acesteia. Echipa însărcinată cu coordonarea programului a fost implicată în pregătirea și planificarea acestuia încă de la început, iar coordonatorul programului a fost prezent la Pidzamce și la dispoziția rezidenților aproape în fiecare zi. După ce a fost creat un plan de acțiune detaliat, au fost

identificate acele activități în care locuitorii ar putea fi implicați. Încă de la etapa de planificare participativă, s-a stabilit care locuitori erau dispuși să se implice și în ce măsură, în funcție de abilitățile și timpul lor liber. Nu de puține ori, cei care nu au putut participa la activitățile comune s-au oferit să contribuie în natură sau financiar (de exemplu, cumpărând echipament de recreere pentru copii sau finanțând reparația interfonului). Deși revitalizarea Pidzamce nu este un proiect cuprinzător, din cauza lipsei de sprijin instituțional și a unor surse stabile de finanțare, datorită abordării participative a fost posibilă realizarea celor mai necesare investiții într-o măsură mult mai mare decât cea planificată.

Datorită activității locuitorilor, a fost posibilă și atingerea unor obiective sociale: integrarea prin interacțiune, eliminarea barierei de neîncredere față de „autoritățile orașului”, crearea unui sentiment de legătură cu orașul și de responsabilitate pentru spațiul înconjurător. Acest exemplu arată că o abordare participativă completă și matură poate și ar trebui să fie un scop în sine. Este, de asemenea, o sugestie pentru guvernele locale poloneze cu privire la modul de a iniția măsuri de revitalizare în cartierele cu cel mai scăzut capital social și cu un nivel semnificativ de subinvestiții. Crearea de parteneriate și dorința de cooperare între administrațiile și comunitățile locale este un element cheie pentru transformarea eficientă și durabilă a zonelor degradate, lucru indicat și de Politica urbană națională 2023 sau de Legea privind revitalizarea.

Mai jos prezentăm fișe de proiecte complementare din cadrul Programului de revitalizare locală pentru zona de revitalizare din Lutowska.

Tabelul 8.w Întreprinderea de revitalizare nr. 1 – Lutowiska

Titlul proiectului	Revitalizarea clădirilor și spațiilor neamenajate din zona de revitalizare - centrul satului Lutowiska
Localizare	Ruinele sinagogii evreiești din Lutowiska - parcela nr. 276 Localizarea investiției: Parcelele Lutowiska nr. 629 și 630
Entitatea de implementare	Municipiul Lutowiska
Parteneri potențiali	Fundatia Bieszczadzka
Legătura cu problemele	<p>În sfera socială, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • șomaj ridicat, în special șomaj de lungă durată; • numărul mare de persoane care beneficiază de asistență socială; • oferta insuficientă de sprijin pentru persoanele aflate în risc de marginalizare; • un nivel scăzut de integrare socială. <p>În sfera funcțional-spațială și tehnică, implementarea sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • disponibilitatea limitată a punctului de reabilitare FACILITATE DE ASISTENȚĂ SOCIAL (DPS) Moczary - lipsa unor spații adecvate; • lipsa de locuințe sociale/de criză/în adăpost;

50

	<ul style="list-style-type: none"> • condițiile precare de cazare ale Serviciului de Ambulanță și ale secției de poliție; • degradarea și accesibilitatea redusă a clădirilor istorice (ruinele unei sinagogi, cimitirul evreiesc din Lutowiska). <p>În sfera economică, implementarea sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • antreprenoriatul scăzut al locuitorilor; • potențial turistic subutilizat. <p>În domeniul mediului, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utilizarea redusă a energiei regenerabile.
Descrierea proiectului	<p>În cadrul proiectului vor fi realizate două sarcini:</p> <p>Sarcina 1: Renovarea și securizarea ruinelor sinagogii istorice din Lutowiska și crearea unei infrastructuri care să îmbunătățească accesul vizitatorilor la acest sit.</p> <p>Sarcina 2: Revitalizarea clădirii fostului turn de veghe FORȚELE DE PROTECȚIE A FRONTIERELOR (WOP) din Lutowiska în scopuri sociale.</p> <p><u>Întreprinderea urmărește următoarele obiective de revitalizare:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiectiv strategic 1: Comunitate locală activă și integrată <p>Obiectiv operațional 1.1 Creșterea participării populației rezidente pe piața muncii și reducerea sărăciei</p> <p>Obiectiv operațional 1.2 Nivel ridicat de incluziune socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare</p>

51

	<ul style="list-style-type: none"> • Obiectiv strategic 2: Sfera spațială, funcțională și tehnică dezvoltată Obiectivul operațional 2.1: Estetică și funcționalitate ridicată a spațiilor publice Obiectiv operațional 2.2: Infrastructură socială, rezidențială și turistică dezvoltată • Obiectivul strategic 3: Menținerea unui mediu foarte curat Obiectivul operațional 3.1: Eliminarea cauzelor de risc pentru mediu și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă. • Obiectivul strategic 4: Creșterea activității economice Obiectivul operațional 4.1: Creșterea spiritului antreprenorial al rezidenților Obiectivul operațional 4.2: Dezvoltarea unei oferte turistice diverse și unice
Beneficiarii proiectului	Municipalitatea Lutowiska, locuitori, turiști.
Cadrul financiar estimat	3 850 000 zł
Perioada de implementare	TRIMESTRUL III 2018 - TRIMESTRUL IV 2019
Surse potențiale de finanțare	Programul Operațional Regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Prioritatea VI, 6.3. Revitalizarea spațiului regional. Bugetul municipalității din Lutowiska și al Fundației Bieszczady.
Mijloace de evaluare și măsurare	Registrul de evidență a vizitatorilor instalației. Numărul de contracte de închiriere

	<p>încheiate. Înregistrarea persoanelor care utilizează instalația. Declarația privind locurile de muncă create.</p>
Rezultate	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul de persoane care utilizează facilitățile de resurse culturale sprijinite - 1000 persoane/an • Numărul de utilizatori ai instalației - 500 de persoane/an, • Numărul de entitati economice care funcționează în unitatea care face obiectul proiectului - 2 buc. • Număr de persoane care locuiesc în unitatea vizată de proiect - 9 persoane/an, Număr de instituții aflate în unitatea vizată de proiect - 1.000 persoane/an • Numărul de instituții situate într-o unitate care face obiectul proiectului - 3 buc. • Numărul de persoane angajate ca urmare a proiectului - 10 persoane.
Proiecte complementare	<p>Proiect de revitalizare nr. 5 - Crearea și funcționarea a 3 locuințe protejate Proiect de revitalizare nr. 6 - Economia socială ca oportunitate pentru activitatea profesională a persoanelor defavorizate Proiectul de revitalizare nr. 7 - Crearea și funcționarea unui magazin de închiriere de echipamente de asistență medicală, de reabilitare și de sprijin în Lutowiska.</p>

Sursa: Programul de revitalizare locală al comunei Lutowiska 2017-2023

Tabelul 9 Întreprinderea de revitalizare nr. 1 - Lutowiska - Sarcina nr. 1

Titlul proiectului	Revitalizarea clădirilor și spațiilor neamenajate din zona de revitalizare - centrul satului Lutowiska
Denumirea sarcinii	Renovarea și conservarea ruinelor sinagogii istorice din Lutowiska și crearea unei infrastructuri care să îmbunătățească accesul vizitatorilor la acest loc.
Localizarea	Ruinele sinagogii evreiești din Lutowiska - parcela nr. 276
Entitatea de implementare	Municipiul Lutowiska
Partenerii potenciali	Fundatia Bieszczadzka
Legătura cu problemele	<p>În sfera socială, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • șomaj ridicat, în special șomaj de lungă durată. <p>În sfera tehnico-funcțională, implementarea sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • degradarea și accesibilitatea redusă a obiectelor istorice (ruinele sinagogii, cimitirul evreiesc din Lutowiska). <p>În sfera economică, implementarea sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • antreprenoriatul scăzut al locuitorilor; • potențial turistic subutilizat.

Descrierea proiectului

Activitățile care vor fi întreprinse în cadrul acestei sarcini includ:

- 1) efectuarea de lucrări arheologice în jurul sinagogii și o cercetare științifică detaliată pe site-ul
- 2) compilarea rezultatelor cercetării
- 3) Realizarea și publicarea unei publicații de popularizare a științei despre sinagogă.
- 4) Restaurarea ruinelor păstrate (fragmente de ziduri) ale sinagogii.
- 5) realizarea unui plan de amenajare a spațiului (inclusiv a spațiilor verzi) în jurul sinagogii,
- 6) construcția unei căi de comunicație spre amplasament pe parcelele 305, 295 și 291.
- 7) crearea de infrastructură turistică în jurul sinagogii
  - a) o platformă metalică sau de lemn în jurul locului (cu trepte și rampe pentru persoanele cu dizabilitati) pentru a permite accesul liber - vizitarea sitului din toate părțile
  - b) acoperișuri peste ruine
  - c) dotarea interiorului cu infrastructură educațională în aer liber - bănci, plăci
  - d) iluminarea obiectului
  - e) împrejmuirea obiectului cu referire la perioada de construcție a acestuia
  - f) un sistem de monitorizare (camere de luat vederi)
  - g) un punct de belvedere asupra părții din Lutowiska spre cimitirul evreiesc (kirkut) cu un adăpost, bănci
  - h) un mini-amfiteatru - care să permită organizarea de concerte de cameră, spectacole și întâlniri care să nu contravină caracterului sacru al locului.
  - i) o platformă dotată cu pubele pentru

separarea deșeurilor.

- 8) Plantarea de plante (arbuști, arbori, plante perene) - conform planului de amenajare.
- 9) Campanie de informare și promovare.

Datorită implementării proiectului, va fi creată o nouă ofertă turistică - ruinele Sinagogii vor fi accesibile publicului, cu posibilitatea de a afla fapte istorice despre Lutowiska în legătură cu comunitatea evreiască care l-a locuit cândva. Un mini-amfiteatru și evenimentele organizate acolo vor crește, de asemenea, atractivitatea turistică.

Un aspect important este faptul că gestionarea obiectului va fi în responsabilitatea unei instituții publice, care va fi lansată ca parte a programului de revitalizare a orașului Lutowiska. Pentru ca instituția să funcționeze, ea trebuie să genereze venituri. Pentru ca acest lucru să funcționeze, este necesar să se creeze astfel de oportunități. S-a presupus că, pe lângă administrarea obiectului și a zonei (întreținerea permanentă a curățeniei, a esteticii, a spațiilor verzi, reparații și renovări, pregătirea tehnică pentru evenimente), instituția publică va avea posibilitatea de a desfășura și alte activități economice. (de exemplu vânzarea de suveniruri și publicații turistice într-un butic de la punctul de belvedere). În acest fel, potențialul orașului Lutowiska, și anume atracția sa turistică, va fi utilizată, ceea ce va crea spațiu pentru dezvoltarea activității economice pentru o instituție publică, creând astfel locuri de muncă pentru locuitorii orașului.

În plus, datorită creșterii traficului turistic,

vor apărea oportunități pentru rezidenți de a demara alte tipuri de activități economice în domeniul serviciilor turistice, ceea ce va stimula dezvoltarea antreprenorială în rândul rezidenților. Municipality intenționează, de asemenea, să implementeze un proiect privind sprijinirea șomerilor în vederea revenirii pe piața muncii. Fără oportunitățile create prin Renovarea și conservarea ruinelor sinagogii istorice din Lutowiska și crearea unei infrastructuri pentru a face orașul mai accesibil vizitatorilor, șomerii din Lutowiska nu vor deveni activi, nu vor crede în revenirea pe piața muncii, astfel încât oferta de sprijin nu va găsi niciun doritor. Crearea unei instituții publice va fi un stimulent uriaș pentru ca aceste persoane să devină active din punct de vedere profesional.

Astfel, sarcina urmărește următoarele obiective ale Programului de revitalizare:

- Obiectivul strategic 1: Comunitate locală activă și integrată
 Obiectivul operațional 1.1: Creșterea participării rezidenților la forța de muncă și reducerea sărăciei
- Obiectiv strategic 2: Sfera spațială, funcțională și tehnică dezvoltată
 Obiectivul operațional 2.1: Estetică și funcționalitate ridicată a spațiilor publice
 Obiectiv operațional 2.2: Infrastructură socială, rezidențială și turistică dezvoltată
- Obiectivul strategic 4: Creșterea activității economice

	<p>Obiectivul operațional 4.1: Creșterea spiritului antreprenorial al rezidenților</p> <p>Obiectivul operațional 4.2: Dezvoltarea unei oferte turistice diverse și unice</p>
Beneficiarii proiectului	Municipalitatea Lutowiska, locuitori, turiști.
Cadrul financiar estimat	350 000 zł
Perioada de implementare	TRIMESTRUL III 2018 - TRIMESTRUL IV 2019
Surse potențiale de finanțare	Programul Operațional Regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Prioritatea VI, 6.3. Revitalizarea spațiului regional. Bugetul municipalității din Lutowiska și al Fundației Bieszczady.
Mijloace de evaluare și măsurare	Registrul de evidență a vizitatorilor instalației. Declarație privind locurile de muncă.
Rezultate	Numărul de persoane care utilizează facilitățile de resurse culturale sprijinite - 1.000 de persoane/an. Numărul de persoane angajate ca urmare a proiectului - 4 persoane.
Proiect complementar	Angajamentul de revitalizare nr. 6 - Economia socială ca oportunitate pentru activitatea profesională a persoanelor

Sursa: Programul de revitalizare locală al comunei Lutowiska 2017-2023

Таблиця 10. Ревіталізаційний захід № 1 - Лютовиська – Завдання № 2

Titlul proiectului	Revitalizarea clădirilor și spațiilor neamenajate din zona de revitalizare - centrul Lutowiska
Denumirea sarcinii	Revitalizarea fostului turn de veghe al FORȚELE DE PROTECȚIE A FRONTIERELOR (WOP) din Lutowiska în scopuri sociale
Locație	Localizarea investiției: Terenul cadastral Lutowiska nr. 629 și 630
Entitatea de implementare	Municipiul Lutowiska
Potentialii parteneri	Nu se aplică
Legătura cu problemele	<p>În sfera socială, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • numărul mare de persoane care beneficiază de asistență socială, • șomaj ridicat, în special șomaj de lungă durată, • oferta insuficientă de sprijin pentru persoanele amenințate de marginalizare; • un nivel scăzut de integrare socială. <p>În sfera spațială, funcțională și tehnică, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • accesibilitatea limitată a Centrului de reabilitare FACILITATE DE ASISTENȚĂ SOCIAL (DPS) Moczary - lipsa unor spații adecvate • lipsa de locuințe sociale/de criză/în adăpost

Descrierea proiectului

- condițiile precare de cazare ale Serviciului de Ambulanță și ale secției de poliție.
- În domeniul mediului, punerea în aplicare a sarcinii va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:
- utilizarea redusă a energiei regenerabile.

Sarcina va fi îndeplinită într-o fostă clădire nefolosită a turnului de veghe al FORȚELE DE PROTECȚIE A FRONTIERELOR (WOP).

Sarcina include demolarea mansardei și a tavanului din lemn, precum și reconstrucția, extinderea și suprastructura clădirii în scopul de a o aloca pentru scopuri sociale și siguranța locuitorilor, precum și pentru scopuri economice.

Facilitatea este planificată să creeze și să echipeze un centru de reabilitare fizică, o unitate medicală de urgență și de poliție, spații comerciale pentru rezidenți și locuințe protejate comune.

Amenajarea va include crearea unei parcuri publice, a unui spațiu cu elemente de echipament de recreere fizică (sală de sport în aer liber) și reconstrucția drumului de acces la clădire.

Se preconizează că instalația va fi încălzită cu combustibil ecologic (păcură sau gaz fără fir), folosind pompe de căldură, panouri solare și celule fotovoltaice.

Zona proiectului va fi monitorizată.

Un aspect important este faptul că gestionarea instalației va fi responsabilitatea unei (entitate de economie

sociale) instituții publice, care va fi creată ca parte a programului de revitalizare a municipalității Lutowska. Pentru ca o astfel de entitate să poată funcționa, ea trebuie să aibă un mediu de pornire și să genereze venituri. Pentru a permite funcționarea sa, este necesar să se creeze astfel de oportunități. Entitatea de economie socială nou înființată trebuie să dispună de un sediu - condiția va fi îndeplinită prin transferul către această entitate a uneia dintre încăperile adaptate pentru activitatea comercială din clădirea revitalizată a fostului de veghe al Forțele de protecție a frontierelor (WOP). Fără această investiție, municipalitatea nu ar fi putut găsi un loc pentru a găzdui noua entitate. S-a presupus că, pe lângă administrarea obiectului revitalizat și a terenului aferent (întreținerea permanentă a curățeniei, a esteticii, a spațiilor verzi, reparații și renovări, servicii pentru chiriașii spațiilor), entitatea de economie socială va avea posibilitatea de a desfășura și alte tipuri de activități economice, de exemplu, în cea de-a doua încăpere entitatea va putea demara o închiriere de echipamente de îngrijire, reabilitare și suport, care va fi, de asemenea, o completare excelentă a ofertei centrului de reabilitare fizică. În acest fel, se va crea spațiu într-o facilitate neamenajată până în prezent pentru dezvoltarea de activități economice pentru o entitate de economie socială, creându-se astfel locuri de muncă pentru locuitorii din această entitate. În plus, în clădire va exista o altă unitate comercială (de exemplu, servicii) care va fi utilizată de rezidenți sau de alte persoane.

În plus, vor fi create încăperi în cadrul facilității pentru a permite crearea și

funcționarea a 3 locuințe protejate, de care municipalitatea nu dispune în prezent. Acest lucru va contribui, fără îndoială, la creșterea nivelului de integrare socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare..

Înființarea și dotarea unui centru de reabilitare fizică va reduce timpul de așteptare pentru acest serviciu important și foarte necesar pentru mulți locuitori.

Amplasarea secției de poliție și a serviciului de ambulanță va îmbunătăți siguranța publică și sănătatea și viața locuitorilor din zona de regenerare și din împrejurimi, precum și a turiștilor, ceea ce este foarte important pentru dezvoltarea în continuare a turismului în municipiu.

Municipalitatea intenționează, de asemenea, să implementeze un proiect legat de sprijinirea șomerilor în vederea revenirii pe piața muncii. Fără oportunitățile de revitalizare a fostului turn de veghe WOP din Lutowiska în scopuri sociale, șomerii din Lutowiska nu vor deveni activi, nu vor crede în revenirea pe piața muncii, astfel încât oferta de sprijin nu va găsi niciun doritor. Crearea unei entități de economie socială va fi un stimulent uriaș pentru ca aceste persoane să devină active.

Această sarcină îndeplinește obiectivul de revitalizare:

Obiectivul strategic 1: Comunitate locală activă și integrată

Obiectiv operațional 1.1 Creșterea activității profesionale a rezidenților și reducerea fenomenului sărăciei

Obiectiv operațional 1.3 Nivel ridicat de incluziune socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare

	<p>Obiectiv strategic 2: Sfera spațială, funcțională și tehnică dezvoltată</p> <p>Obiectivul operațional 2.1: Estetică și funcționalitate ridicată a spațiilor publice</p> <p>Obiectiv operațional 2.2: Infrastructură socială, rezidențială și turistică dezvoltată.</p> <p>Obiectivul strategic 3: Menținerea unui mediu foarte curat</p> <p>Obiectivul operațional 3.1: Eliminarea cauzelor de risc pentru mediu și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă.</p> <p>4. Creșterea activității economice</p> <p>4.1 Creșterea spiritului antreprenorial al rezidenților.</p>
eneficiarii proiectului	Municipalitatea Lutowiska, locuitori, turiști.
Cadrul financiar estimat	3 500 000,00 PLN
Perioada de implementare	TRIMESTRUL III 2018 - TRIMESTRUL IV 2019
Surse potențiale de finanțare	Programul Operațional Regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Prioritatea VI, Măsura 6.3. Revitalizarea spațiului regional. Bugetul comunei Lutowiska.
Mijloace de evaluare și măsurare	<p>Protocoale de acceptare.</p> <p>Numărul de contracte de leasing încheiate.</p> <p>Registrul persoanelor care utilizează instalația.</p> <p>Lista privind locurile de muncă.</p>

Rezultate	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul de utilizatori ai instalației - 500 de persoane/an, • Numărul de întreprinderi care funcționează în cadrul unității de proiect - 2 buc. • Număr de spații pentru locuințe protejate - 3 buc. • Numărul de persoane care locuiesc în facilitatea vizată de proiect - 9 persoane. • Numărul de instituții situate în unitatea care face obiectul proiectului - 3 persoane. • Numărul de persoane angajate ca urmare a proiectului - 6 persoane.
Proiect complementar	<p>Proiect de revitalizare nr. 5 - Crearea și funcționarea a 3 locuințe protejate</p> <p>Proiect de revitalizare nr. 6 - Economia socială ca oportunitate pentru activitatea profesională a persoanelor defavorizate</p> <p>Proiectul de revitalizare nr. 7 - Crearea și funcționarea unui magazin de închiriere de echipamente de asistență medicală, de reabilitare și de sprijin în Lutowiska</p>

Sursa: Programul de revitalizare locală al comunei Lutowiska 2017-2023

Tabelul 11 Proiect de revitalizare: nr. 5 – Lutowiska

Titlu	Crearea și funcționarea a 3 unități de locuințe protejate
Locatie	Locul fostului turn de veghe al Forțele de protecție a frontierelor (WOP) din Lutowiska.
Entitatea de implementare	Municipalitatea din Lutowiska, Centrul comunitar de asistență socială din Lutowiska
Parteneri potențiali	Entitățile enumerate la articolul 3 alineatul (3) din Legea privind activitățile de utilitate publică și de voluntariat și pe activități de voluntariat.
Legătura cu problemele	<p>În sfera socială, proiectul va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <p>numărul mare de persoane care beneficiază de asistență socială;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oferta insuficientă de sprijin pentru persoanele amenințate de marginalizare; • un nivel scăzut de integrare socială. <p>În domeniul tehnic, proiectul va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa de locuințe sociale/de criză/ adăpost.
Descrierea proiectului	Proiectul presupune crearea și gestionarea a 3 apartamente protejate în clădirea revitalizată a fostului turn de veghe WOP din Lutowiska, pentru un total de 9 persoane. Persoanele plasate în

apartamentele protejate vor beneficia de un sprijin constând în forme de activare socială și profesională selectate individual.

În legătură cu adaptarea clădirii, vor fi create 9 locuri în locuințe protejate. Toate locurile vor fi adaptate pentru persoanele cu dizabilități.

Utilizatorii de locuințe protejate vor fi persoane recomandate pe baza unei decizii a Centrului municipal de asistență socială. Locuințele protejate vor fi destinate persoanelor menționate la articolul 53 alineatul (1) din Legea privind protecția socială care, ca urmare a unui eveniment fortuit, și-au pierdut locul de reședință sigur și au nevoie de sprijin temporar pentru a funcționa în viața de zi cu zi, dar nu necesita de serviciile unei unități de îngrijire de 24 de ore.

Locuitorii locuințelor protejate vor participa la activități de activare socială și profesională desfășurate, printre altele, de către Centrul de Asistență socială, care va oferi sprijin personalizat.

Locuințele protejate create în cadrul proiectului vor fi o formă de asistență socială care va pregăti persoanele cazate acolo, sub îngrijirea specialiștilor, să ducă o viață independentă sau vor înlocui șederea într-o instituție care oferă îngrijire non-stop. Apartamentele protejate vor oferi condiții pentru o funcționare independentă în mediul înconjurător, în integrare cu comunitatea locală.

Un aspect important legat de procesul de revitalizare din Lutowska este faptul că, fără punerea în aplicare a sarcinii 2 din cadrul angajamentului 1, nu va fi posibilă

realizarea acestui proiect.

Proiectul implementează următoarele obiective ale PRL al municipalității Lutowska:

1. comunitate locală activă și integrată
  - 1.1 Creșterea activității profesionale a locuitorilor și reducerea sărăciei.
  - 1.2 Nivel ridicat de integrare socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare.
- 2.1.Sfera spațială, funcțională și tehnică dezvoltată
- 2.2.Infrastructura socială, rezidențială și sportiv-recreativă-turistică dezvoltată

Beneficiarii proiectului	Persoanele menționate la articolul 53 alineatul (1) din Legea privind asistența socială care, ca urmare a unui eveniment fortuit, și-au pierdut locul de reședință sigur și au nevoie de sprijin temporar pentru a funcționa în viața de zi cu zi, dar care nu au nevoie de serviciile unei unități de îngrijire de 24 de ore.
Cadrul financiar estimat	350 000,00 zł
Perioada de implementare	Trimestrul IV 2019– Trimestrul III 2020
Surse potențiale de finanțare	Măsura 8.3 - Creșterea accesului la servicii sociale și de sănătate. Programul operațional regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Bugetul municipalității.

Rezultate	<ul style="list-style-type: none"> • Baza locativa locuințe protejate, ținând cont de nevoile persoanelor cu dizabilitati - 9 locuri în 3 unități de locuințe protejate. • Numărul de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială care beneficiază de servicii sociale oferite în locuințe protejate - 9 persoane. • Sprijinirea procesului de emancipare economică și socială a persoanelor aflate în risc de excluziune socială prin asigurarea accesului la locuințe protejate - 3 apartamente protejate.
Mijloace de evaluare și măsurare	Verificarea indicatorilor va avea loc pe baza unui raport de realizare a indicatorilor întocmit pe baza informațiilor furnizate de Centrul Municipal de Asistență Socială privind numărul de persoane care beneficiază de servicii sociale și a documentelor care confirmă crearea de locuințe protejate (protocoale de acceptare).

Sursa: Programul de revitalizare locală al comunei Lutowiska 2017-2023

Tabelul 12 Proiect de revitalizare: nr. 6 - Lutowiska

Titlu	Economia socială ca o oportunitate pentru persoanele defavorizate de a fi active pe piața muncii
Lokalizarea	<p>Obiectul fostului turn de veghe al Forțele de protecție a frontierelor (WOP) din Lutowiska - locația investiției: Parcelele de teren Lutowiska nr. 629 și 630.</p> <p>Ruinele sinagogii evreiești din Lutowiska - parcela nr. 276.</p>
Entitatea de implementare	Centrul de sprijinire a economiei sociale Podkarpackie din Jasło
Partenerii potenciali	-
Legătura cu problemele	<p>În sfera socială, proiectul va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • somaj ridicat, în special șomaj de lungă durată; • numărul mare de persoane care beneficiază de asistență socială; • oferta insuficientă de sprijin pentru persoanele aflate în risc de marginalizare; • emigrarea tinerilor; • un nivel scăzut de integrare socială.
Descrierea proiectului	Zona de revitalizare are un număr constant ridicat de persoane care beneficiază de ajutoare sociale, motivul fiind concentrarea șomajului. Brak kompetencji i kwalifikacji zawodowych (przerwy w pracy lub jej brak imediat după terminarea școlii) duce la pierderea valorii calificărilor deținute.

Un motiv frecvent de șomaj sau de sărăcie din cauza salariilor mici este lipsa de formare profesională sau inadecvarea acestora la nevoile pieței muncii.

Proiectul va oferi:

- servicii pentru a obține/îmbunătăți cunoștințele și a dezvolta competențele necesare pentru a înființa sau a lucra în cadrul întreprinderilor sociale și dezvoltarea acestora,
- servicii care să ofere și să dezvolte competențele și calificările profesionale necesare pentru a lucra într-o întreprindere socială,
- servicii de îmbunătățire a competențelor angajaților din cadrul entităților din economia socială
- sprijin financiar (subvenții) pentru crearea de locuri de muncă pentru persoanele aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială,
- furnizarea de sprijin de tranziție sub formă de servicii financiare și personalizate,
- servicii care constau în îmbunătățirea calificărilor angajaților din entitățile de economie socială.

Pentru ca acest proiect să fie implementat cu succes, este extrem de importantă implicarea comunității locale în implementarea sa. Prin urmare, un element necesar este punerea la dispoziția locuitorilor a unor locuri care să servească drept locuri de desfășurare a activităților entității de economie socială create. În acest moment, nu există locuri în zona de revitalizare care ar putea fi transferate imediat unei astfel de entități.

Prin urmare, pentru punerea în aplicare cu succes a acestui proiect sunt necesare

proiecte de investiții și hardware.

Proiectul de revitalizare nr. 1: Revitalizarea obiectelor și spațiilor nedezvoltate din zona de revitalizare - centrul orașului Lutowiska. În cadrul acestui angajament, vor fi puse în aplicare două sarcini:

Sarcina 1: Renovarea și conservarea ruinelor sinagogii istorice din Lutowiska și crearea unei infrastructuri care să îmbunătățească accesul vizitatorilor la acest obiect.

Sarcina 2: Revitalizarea fostului turn de veghe al WOP din Lutowiska în scopuri sociale.

Sarcina 1 va face ca ruinele Sinagogii istorice să fie accesibile turiștilor și, în același timp, va permite lansarea de activități comerciale legate de turism (vânzare de suveniruri, ghiduri etc.) în magazia construită. Astfel, clădirea și spațiul din jurul ei, împreună cu drumul de acces, vor avea o nouă funcție legată de turism (nouă atracție turistică).

Sarcina 2 implică, printre altele, pregătirea a 3 spații comerciale într-o fostă casă de gardă WOP nefolosită din Lutowiska și a unui spațiu pentru un centru de reabilitare fizică. În plus, acolo vor fi create 3 locuințe protejate, o secție de poliție și o unitate de urgență medicală.

Amenajarea peisagistică va include crearea unei parcări publice cu elemente de echipament de recreere fizică (sală de sport în aer liber) și reconstrucția drumului de acces la clădire.

Acordarea de noi funcții obiectelor și zonelor de mai sus va avea următoarele efecte:

1. creșterea numărului de turiști în centrul localității Lutowska (locul unde se află ruinele sinagogii). Acest lucru va crea o oportunitate de a lansa activități comerciale - comerțul cu suveniruri, ghiduri turistice și alte publicații. În plus, situl sinagogii și spațiul care o înconjoară vor avea nevoie de o entitate de gestionare pentru întreținere. Odată ce proiectul va fi implementat, entitatea de economie socială creată în urma proiectului va primi spațiul de la Sinagogă împreună cu un adăpost pentru activități comerciale, iar cooperativa va gestiona această facilitate și acest spațiu în ceea ce privește întreținerea spațiilor verzi, a micii arhitecturi, a echipamentelor de recreere, securizarea facilității și accesibilizarea acesteia pentru vizitatori, precum și organizarea de evenimente și activități culturale sau turistice.
2. Entitatea de economie socială creată în cadrul proiectului va avea nevoie de spații pentru un birou și pentru a lansa activități economice mai ample. Prin urmare, este necesar să se înființeze spații comerciale în clădirea fostului turn de veghe al WOP, ca parte a sarcinii 2 din cadrul angajamentului 1. În aceste spații, entitatea de economie socială își va avea sediul și va putea înființa un serviciu de închiriere de echipamente de reabilitare ca parte a unei extinderi a activităților sale de afaceri și pentru a completa oferta centrului de reabilitare fizică lansat în această facilitate. În plus, entitatea de economie socială înființată va gestiona clădirea revitalizată a fostului Turn de veghe al WOP și spațiul din jurul acesteia, care este direct adiacent spațiului din

jurul ruinelor sinagogii, în ceea ce privește întreținerea clădirii, reparațiile și renovările curente, întreținerea spațiilor verzi și a micii arhitecturi, precum și a parcerii și a drumului de acces. Această activitate va fi apoi extinsă în mod sistematic în domeniul serviciilor municipale, adică îngrijirea spațiilor verzi, întreținerea pe timp de iarnă a drumurilor, trotuarelor și a locurilor care deservește turiștii (de exemplu, parceri, puncte de vedere, zone de odihnă etc.), efectuarea de lucrări de reparații și construcții etc.

În același timp, la Sinagogă va funcționa un comerț de suveniruri și publicații turistice și va funcționa un serviciu de închiriere de echipamente de reabilitare. Un aspect important legat de procesul de revitalizare din Lutowska este faptul că, fără implementarea ambelor sarcini ale Sarcinii 1, nu va fi posibilă realizarea acestui proiect, deoarece municipalitatea nu dispune de resursele necesare pentru a sprijini și a face posibilă lansarea unei entități de economie socială.

Proiectul implementează următoarele obiective ale LPR al comunei Lutowska:

1. Comunitate locală activă și integrată
  - 1.1 Creșterea activității profesionale a locuitorilor și reducerea sărăcie
  - 1.2 Nivel ridicat de integrare socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare
4. creșterea activității economice
  - 4.1 Creșterea spiritului antreprenorial în rândul rezidenților
  - 4.2 O ofertă turistică diversă și unică dezvoltată

Beneficiarii proiectului	<ul style="list-style-type: none"> entitate de economie socială, persoane fizice interesate să înființeze sau să conducă o afacere în sectorul economiei sociale, parteneriat pentru dezvoltarea economiei sociale și a antreprenoriatului social.
Cadrul financiar estimat	300.000,00 PLN (sumă în legătură cu municipalitatea Lutowiska, proiectul face parte din proiectul implementat în cadrul Măsurii 8.5 din POR WP 2014-2020 de către Centrul regional de sprijinire a economiei sociale Podkarpackie din Jasło).
Perioada de implementare	III 2019 – I 2020
Surse potențiale de finanțare	<p>Programul Operațional Regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Axa prioritară VIII, Măsura 8.5. Sprijin pentru dezvoltarea sectorului economiei sociale în regiune.</p> <p>Bugetul comunei Rymanów.</p>
Rezultate	<p>Numărul de întreprinderi sociale create - 1.</p> <p>Numărul de locuri de muncă create în cadrul întreprinderilor sociale - 10.</p>
Mijloace de evaluare și măsurare	<ul style="list-style-type: none"> Listele de prezență de la reuniuni, Listele de prezență la formare, Numărul de accesări ale paginii web. Numărul de contracte.

Sursa: Programul de revitalizare locală al comunei Lutowiska 2017-2023

Tabelul 13 Proiect de revitalizare: nr. 7 - Lutowiska

Titlu	Înființarea și exploatarea unui magazin de închiriere de echipamente de îngrijire, de reabilitare și de asistență în Lutowiska
Locatia	Locul fostului post de pază al forțelor de protecție a frontierei din Lutowiska.
Entitatea de implementare	Municipalitatea din Lutowiska, Centrul comunitar de asistență socială din Lutowiska
Partenerii potenciali	O entitate de economie socială din Lutowiska (în conformitate cu articolul 3 alineatul (3) din Legea privind activitățile de utilitate publică și voluntariat, activă din punct de vedere statutar în domeniul asistenței sociale, al integrării și al activităților terapeutice).
Legatura cu probleme	<p>În sfera socială, proiectul va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> numărul mare de persoane care beneficiază de asistență socială; oferta insuficientă de sprijin pentru persoanele amenințate de marginalizare; disponibilitatea limitată a Centrului de reabilitare al DPS Moczary - lipsa unor spații adecvate. <p>În sfera spațială și funcțională, proiectul va contribui la rezolvarea următoarelor probleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> disponibilitatea limitată a punctului de reabilitare Facilitate de asistență social (DPS) Moczary (lipsa unor spații adecvate) - timpi de așteptare lungi.

	<p>Proiectul presupune înființarea și funcționarea unui magazin de închiriere de echipamente de asistență medicală, de reabilitare și de sprijin în clădirea revitalizată a fostului turn de veghe al Forțelor de protecție a frontierelor (WOP) din Lutowiska, ca parte a Proiectului de revitalizare 1 (sarcina 2).</p> <p>Proiectul include, de asemenea, sarcini legate de învățarea modului de utilizare a acestora și consilierea cu privire la utilizarea lor pentru a crea condiții pentru îngrijirea la domiciliu.</p> <p>Un aspect important legat de procesul de revitalizare din Lutowiska este faptul că, fără punerea în aplicare a Sarcinii 2 din cadrul Angajamentului 1, nu va fi posibilă realizarea acestui proiect, deoarece municipalitatea nu dispune de resursele necesare pentru a sprijini și a face posibilă demararea unei entități de economie socială, și anume funcționarea unei afaceri de închiriere de echipamente de îngrijire, reabilitare și asistență.</p> <p>Proiectul implementează următoarele obiective ale PLR al comunei Lutowiska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunitate locală activă și integrată <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Creșterea activității profesionale a locuitorilor și reducerea sărăciei. 1.2. Nivel ridicat de integrare socială a persoanelor aflate în risc de marginalizare. 2.1. Sfera spațială, funcțională și tehnică dezvoltată 2.2. Infrastructura socială, rezidențială și turistică dezvoltată
<p>Beneficiarii proiectului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Familii de persoane cu dizabilitati care locuiesc într-o gospodărie comună. • Copiii în detectarea timpurie a defectelor de dezvoltare. • Persoane vârstnice/independente

	<p>(persoane care, din cauza vârstei înaintate, a stării de sănătate sau dizabilitate, au nevoie de îngrijire sau de asistență pentru a satisface nevoile esențiale ale vieții) și cei care îndeplinesc funcții de îngrijire pentru acestea.</p>
<p>Cadrul financiar estimat</p>	<p>250 000,00 zł</p>
<p>Perioada de implementare</p>	<p>IV t 2019–rimestru II trimestru 2020</p>
<p>Surse potențiale de finanțare</p>	<p>Măsura 8.3 - Creșterea accesului la servicii sociale și de sănătate. Programul operațional regional pentru Voievodatul Podkarpackie 2014-2020. Bugetul municipalității.</p>
<p>Rezultate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Locuință de închiriat stabilită pentru îngrijire, reabilitare și echipamente de asistență - 1 cameră. • Număr de persoane acoperite de serviciile de sănătate - 200 persoane/an. • Numărul de persoane vizate prin învățarea modului de utilizare și consilierea cu privire la utilizarea acestuia pentru a crea condiții de îngrijire la domiciliu - 30 de persoane. • Numărul de persoane angajate în serviciul de închiriere - 4 persoane.
<p>Mijloace de evaluare și măsurare</p>	<p>Verificarea indicatorilor va avea loc în baza unui raport de realizare a indicatorilor întocmit pe baza informațiilor furnizate de către entitatea de economie socială și Centrul Municipal de Asistență Socială privind numărul de persoane acoperite de serviciile de sănătate și documentele care confirmă înființarea serviciului de închiriere (rapoarte de acceptare).</p>

Tabel de literatură

1. Ministrul Dezvoltării - Orientări pentru revitalizare în cadrul programelor operaționale 2014-2020 - Varșovia, 2 august 2016.
2. Instrucțiune pentru pregătirea programelor de revitalizare pentru sprijin în cadrul Programului Operațional Regional al Voievodatului Podkarpackie 2014-2020.
3. „Oameni. Spațiu. Schimbare. Bune practici în revitalizarea orașelor poloneze” Varșovia 2016.
4. Programul de revitalizare locală al comunei Lutowska pentru perioada 2017-2023.